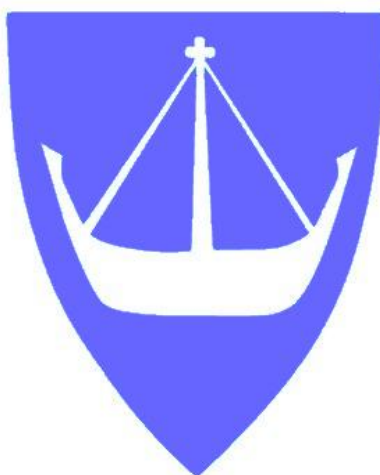

Økonomiplan 2008-11 og årsbudsjett 2008

**Vedtatt i kommunestyret
12.12.2007**

**Virksomhetsrammer vedtatt av utvalgene
kultur og personrettede tjenester
samt miljø og teknikk
24.01.2008**

1	INNLEDNING.....	4
1.1	FORMÅLET MED DOKUMENTET - DOKUMENTETS STATUS.....	4
1.2	OPPBYGGING AV PLANEN.....	4
1.3	ÅRLIG SYKLUS FOR RAPPORTERING, PLANLEGGING OG BUDSJETTERING.....	5
1.4	NY ADMINISTRATIV ORGANISERING.....	7
1.5	RÅDMANNENS SAMMENDRAG.....	8
1.5.1	Mye positivt.....	8
1.5.2	Mange utfordringer.....	8
1.5.3	Spesielt om økonomi.....	9
2	GRUNNLEGGENDE FORUTSETNINGER.....	10
2.1	DEMOGRAFI.....	10
2.2	RAMMEBETINGELSER OG FØRINGER.....	10
2.2.1	Revidert nasjonalbudsjett 2007 og kommuneproposisjonen 2008.....	10
2.2.2	Statsbudsjettet for 2008.....	10
2.3	ØKONOMISKE RAMMER OG FORDELINGEN AV DISSE I ØKONOMIPLANPERIODEN.....	11
2.3.1	Oversikt driftsbudsjettet – tabell 1.....	11
2.3.2	Obligatoriske noter til hovedoversikt for driftsbudsjettet.....	15
2.3.3	Oversikt investeringsbudsjettet – tabell 2.....	16
3	MÅL OG RAMMER.....	21
	GJENNOMGÅENDE MÅL FOR HVALER KOMMUNE.....	21
4	SEKSJON OPPLÆRING OG KULTUR.....	24
4.1	HOVEDENDRINGER FRA 2007 TIL 2008.....	24
4.2	ØKONOMISK RAMME SEKSJON OPPLÆRING OG KULTUR.....	26
4.2.1	Administrasjon opplæring og kultur - ansvar 72000.....	26
4.2.2	Virksomhet Asmaløy barnehage - ansvar 72110.....	27
4.2.3	Virksomhet Brekke barnehage - ansvar 72120.....	27
4.2.4	Virksomhet Hauge barnehage - ansvar 72130.....	28
4.2.5	Virksomhet Hvaler ungdomsskole - ansvar 72210.....	28
4.2.6	Virksomhet Floren skole - ansvar 72220.....	29
4.2.7	Virksomhet Åttekanten skole - ansvar 72230.....	30
4.2.8	Virksomhet Kultur - ansvar 72800.....	30
4.3	HVOR VIL VI OG HVORDAN KOMMER VI DIT?.....	31
5	SEKSJON HELSE OG SOSIAL.....	33
5.1	HOVEDENDRINGER FRA 2007 TIL 2008.....	33
5.2	ØKONOMISK RAMME SEKSJON HELSE OG SOSIAL.....	34
5.2.1	Administrasjon Helse og sosial - ansvar 73000.....	34
5.2.2	Virksomhet Barn, unge og voksne - ansvar 73100.....	35
5.2.3	Virksomhet Lege og fysioterapi - ansvar 73200.....	36
5.2.4	Virksomhet Dypedalsåsen sykehjem - ansvar 73300.....	36
5.2.5	Virksomhet Hjemmetjenester - ansvar 73400.....	37
5.2.6	Virksomhet Tiltak for funksjonshemmede - ansvar 73500.....	38
5.2.7	Virksomhet Kommunale boliger - ansvar 73600.....	38
5.2.8	NAV - ansvar 73700.....	39
5.3	HVOR VIL VI OG HVORDAN KOMMER VI DIT?.....	39
6	MILJØ OG TEKNIKK.....	41
6.1	HOVEDENDRINGER FRA 2007 TIL 2008.....	41
6.2	ØKONOMISK RAMME SEKSJON MILJØ OG TEKNIKK.....	42
6.2.1	Virksomhet Plan og miljø – ansvar 74100.....	43
6.2.2	Virksomhet Vann, avløp og eiendom – ansvar 74200.....	44
6.2.3	Virksomhet Teknisk drift – ansvar 74300.....	45
6.2.4	Virksomhet Havn – ansvar 74400.....	46
6.2.5	Virksomhet Brann og feier – ansvar 74500.....	47
6.3	HVOR VIL VI OG HVORDAN KOMMER VI DIT?.....	48

7	SENTRAL STAB	50
7.1	HOVEDENDRINGER FRA 2007 TIL 2008:	50
7.2	ØKONOMISK RAMME VIRKSOMHET SENTRAL STAB	51
7.3	HVOR VIL VI OG HVORDAN KOMMER VI DIT?	51

FIGURER- OG TABELLOVERSIKT:

1	INNLEDNING.....	4
	FIGUR 1 FORENKLET GRAFISK FREMSTILLING AV ÅRSHJULET:	6
	TABELL 1 OVERSIKT DRIFTSBUDSJETT HVALER KOMMUNE	13
	TABELL 2 OVERSIKT INVESTERINGSBUDSJETT HVALER KOMMUNE.....	17
	FIGUR 2. GJENNOMGÅENDE MÅLEKART FOR HVALER KOMMUNE	23
	FIGUR 3. MÅLEKART FOR SEKSJON HELSE OG SOSIAL.....	40
	FIGUR 4. MÅLEKART FOR MILJØ OG TEKNIKK	48
	FIGUR 5. MÅLEKART FOR SENTRAL STAB.....	51

1 Innledning

1.1 Formålet med dokumentet - dokumentets status

Plan og bygningsloven og kommuneloven bestemmer at det i hver kommune skal utarbeides kommuneplan, økonomiplan og årsbudsjett. Kommuneplanen skal rulleres hvert 4. år, mens økonomiplanen skal rulleres hvert år. Årsbudsjettet og økonomiplanen skal vedtas innen utgangen av hvert år. Nåværende rulling av kommuneplanen startet sent i 2006, fortsatte i 2007, og sluttbehandles i 2008 av det kommunestyret som ble valgt i september 2007.

I Kommuneloven § 44, nr 4, finnes følgende bestemmelse: "I økonomiplanen skal det for hvert enkelt år økonomiplanen omfatter, anvises dekning for de utgifter og oppgaver som er ført opp". Økonomiplanen er bindende. Dersom rammene for kommunens virksomhet må endres etter at økonomiplanen er vedtatt, må en slik endring vedtas av kommunestyret. Bestemmelsene om årsbudsjettet finnes i §§ 45 og 46 i kommuneloven. Budsjettet er som økonomiplanen bindende og skal være fullstendig og realistisk og forutsettes korrigert når budsjettregnskapet viser avvik. Hovedregelen er at det ikke er lov å overskride budsjettet før det eventuelt er gitt tilleggsbevilgninger. Kommuneloven bestemmer at det i årsbudsjettet skal budsjetteres med et driftsresultat som minst er tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger.

For å kunne opprettholde en sunn driftsøkonomi og for å ha økonomiske reserver i tilfelle sviktende inntekter, og/eller uforutsette utgifter, samt egenkapital til investeringer, anbefaler staten at det budsjetteres med et netto driftsresultat på minimum 3 % av sum driftsinntekter (skatt, rammetilskudd, salgs- og leieinntekter).

I dette dokumentet er økonomiplanen og årsbudsjettet slått sammen til ett dokument. Det første året i økonomiplanen er årsbudsjettet. Dette er gjort for å effektivisere planarbeidet, samtidig som vi ønsker å sikre sammenheng mellom mål, tiltak og økonomisk gjennomførbarhet, på kort og lang sikt.

Kommuneplanen, økonomiplanen og årsbudsjettet får i noen grad innspill fra andre kommunale planer, på samme måte som disse planene/budsjettet også gir innspill til annen kommunal planlegging. Annen kommunal planlegging kan være for spesielle temaer, eller for bestemte geografiske områder.

Kommunestyrets tidligere vedtak om kommuneplanen, økonomiplanen og årsbudsjettet er viktige grunnlag for økonomiplan for perioden 2008 – 2011 og årsbudsjett 2008. Det samme er de økonomiske analysene som ble utarbeidet med bistand fra Agenda Utredning & Utvikling AS i juni, juli og august 2007, i henhold til kommunestyrets vedtak i desember 2006 om økonomiplan 2007-2010/årsbudsjett 2007. Arbeidet i administrasjonen med budsjett og økonomiplan har i tillegg vært basert på rådmannens rundskriv for økonomiplan 2008-2011 / budsjett 2008, datert 14.09.07. Dette rundskrivet ble behandlet i formannskapet 24.10.07 og utvalget for kultur og personrettede tjenester, samt utvalget for miljø og teknikk i møter 25.10.07.

I vedlegg 1 til økonomiplan/årsbudsjettet er det utarbeidet et statistikkhefte over sentrale nøkkeltall som bør benyttes i planleggingen av kommunens tjenesteproduksjon. Hensikten med å samle og systematisere denne type informasjon i et eget hefte er at denne statistikken skal bli mer tilgjengelig og synlig ved en årlig oppdatert publisering. Politikere, administrasjonen og andre interesserte har behov for mer fakta og bedre prognoser som grunnlag for god planlegging og oppfølging. Kommunens statistikkhefte skal bidra til å dekke dette behovet. Utfordringen blir å knytte statistikkheftet og økonomiplanen/årsbudsjettet tettere sammen, i tillegg til å velge statistikk som er mest mulig relevant og interessant. Dette er en utfordring som administrasjonen fortsatt vil arbeide med. Statistikkheftet erstatter den beskrivelsen av "nå-situasjonen" som fantes i økonomiplan og budsjett tidligere.

I vedlegg 2 til økonomiplanen/årsbudsjettet er det utarbeidet en samlet oversikt over kommunens egenbetalinger, gebyrer og betalingsbetingelser, og hvordan disse foreslås endret fra 2007 til 2008.

1.2 Oppbygging av planen

Økonomiplanen/årsbudsjettet er i hovedsak bygget opp på samme måte som for inneværende år (2007-2010). Malene legger til rette for den spesielle arbeidsdelingen mellom kommunestyret og utvalgene (inkludert formannskapet) som følger av delegeringsreglementet. Dette innebærer at kommunestyret vedtar målene og rammene for seksjonene og sentral stab, mens utvalgene (inkludert formannskapet) vedtar målene og rammene for virksomhetene og avdelingene (inkludert sentral stab).

Rådmannen har valgt å innarbeide mål og rammer for virksomhetene i dette dokumentet sammen med mål og rammer for seksjonene og sentral stab. På denne måten har kommunestyret og utvalgene (inkludert formannskapet) det samme beslutningsgrunnlaget. Ved kommunestyrets behandling av mål og rammer for seksjonene kan informasjonen om mål og rammer for virksomheter, ligge som bakgrunn. Dette gir bedre "gjennomsliktighet" i kommunens planlegging og rapportering. Ulempen er at kommunestyret kan falle for fristelsen til å "overta" utvalgenes funksjon.

Det første året i økonomiplanperioden er samtidig rammene for årsbudsjettet for 2008. Tallene i økonomiplanen/årsbudsjettet er i hovedsak netto rammer som følge av de prinsippene som kommunen har vedtatt å styre seksjoner og virksomheter på. Disse innebærer at virksomheter og seksjoner kan øke sin aktivitet ved selv å øke sine inntekter, i tillegg til at de må dekke egne underskudd og kan ta med seg egne overskudd. Disse prinsippene vil bli nærmere definert i et eget økonomireglement som er under utarbeidelse.

Kapittel 2 beskriver generelle forutsetninger og føringer for økonomiplanen og årsbudsjettet. I tillegg fastsettes i dette kapitlet også rammene for 2008 og i resten av økonomiplanperioden. Dette gjelder både drift og investeringer. Tabell 1 og tabell 2 regnes som de viktigste dokumentene for kommunestyrets og ledelsens overordnede økonomiske styring av kommunens økonomi. I disse tabellene beregnes hvilke økonomiske ressurser som er til disposisjon i økonomiplanperioden og de inneholder forslag om hvordan disse ressursene kan fordeles til ulike formål.

Kapittel 3 beskriver kommunens overordnede (gjennomgående) målekart som gjelder for all virksomhet i kommunen. Seksjon Helse og sosial, Seksjon Miljø og teknikk og Sentral stab har startet opp med å utarbeide spesifikke målekart. Fokusområdene og målene er gjennomgående for hele kommunen, men det kan være aktuelt med flere måleindikatorer, målemetoder og resultatmål når de spesifikke målekartet utarbeides.

Hver seksjons spesifikke målekart og kommentarer til sine budsjettinnspill er fortløpende samlet i hvert sitt kapittel. Kapittel 4 gjelder for seksjon Opplæring og kultur, mens kapittel 7 avslutter dette dokumentet med Sentral stabs budsjettinnspill.

1.3 Årlig syklus for rapportering, planlegging og budsjettering

Kommunestyret gjorde i møte 28.09.05, sak 52/05, også vedtak om et "årshjul" for Hvaler kommune. Administrasjonen har i etterkant revidert dette og legger fram et forslag til nytt årshjul som er presentert på neste side. Dette årshjulet gir en oversikt over det årlige sykliske arbeidet med rapportering, planlegging og budsjettering. Årshjulet representerer på denne måten en viktig beskrivelse av kommunens styringssystem. Brukerundersøkelser, dialogmøter med representanter for brukere, medarbeiderundersøkelser og -samtaler er inkludert i årshjulet. Årshjulet kan noe forenklet illustreres som i figur 1 nedenfor.

Arbeidet med rapportering, planlegging og budsjettering er ressurskrevende. Samtidig er dette arbeidet avgjørende for politisk og administrativ styring og oppfølging. Nedenfor redegjør vi for hvordan vi mener sammenhengen bør være mellom ulike aktiviteter i tilknytning til rapportering, planlegging og budsjettering i Hvaler kommune. Det legges blant opp til delvis overlappende aktiviteter for å bidra til å effektivisere arbeidet mest mulig, og det tas hensyn til ønsket om å involvere interessenter utover de påleggene om offentlig ettersyn som følger av lovgivningen. Dette gir oss sterkere fokus på medvirkning fra brukere og ansatte.

Årsregnskapet skal i henhold til kommuneloven og forskriftene være avsluttet innen 15. februar. Rådmannens årsmelding vil bli utarbeidet i tilknytning til avslutningen av regnskapet. Regnskapet og årsmeldingen skal deretter vurderes av revisjonen og kontrollutvalget i henhold til bestemte tidsfrister. Endelig behandling av årsregnskap og årsmeldingen bør som følge av dette legges til kommunestyret i siste halvdel av mai.

Arbeidet med årlig budsjetterundskriv, bør startes i april parallelt med avslutningen av årsregnskapet, årsmeldingen og tertialrapport 30.04. Kommunestyrets budsjetterundskriv danner grunnlaget og rammene for administrasjonens arbeid med årsbudsjettet og økonomiplanen.

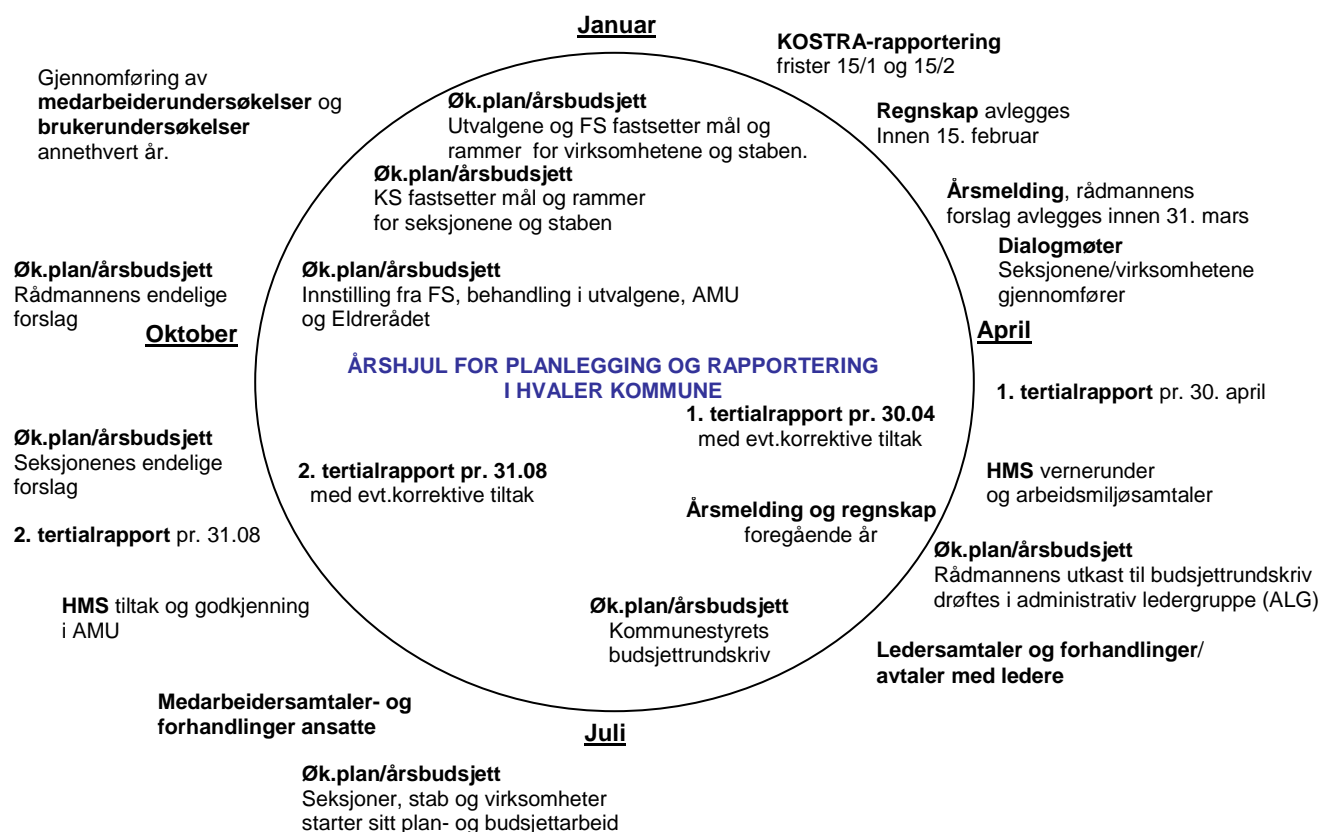
Tertialrapporter, med eventuelle korrektive tiltak, utarbeides pr 30.04 og 31.08. Disse rapportene kan dermed legges frem for kommunestyret i siste halvdel av mai og september. Korrektive tiltak er nødvendig i de tilfellene hvor vi ser at netto rammebevilgninger vil bli overskredet.

Årsbudsjett og økonomiplan, samt kommuneplan hvert 4. år, legges frem for behandling i kommunestyret tidlig i desember. Utvalgene (herunder formannskapet) behandler målene og rammene for virksomhetene og sentral stab (herunder avdelingen og sentral stab) senere i desember, med bakgrunn i de målene og rammene som kommunestyret vedtar for seksjonene og sentral stab. Arbeidet med disse dokumentene om høsten bør gjøres enkelt og effektivt, med bakgrunn i at rammene og grunnlaget er gitt i forbindelse med behandlingen av kommunestyrets budsjetttrundskriv i juni.

Årshjulet viser også at administrasjonen vil inkludere HMS-arbeidet, ledersamtaler/lederavtaler, medarbeidersamtaler, lokale lønnsforhandlinger og medarbeider-/brukerundersøkelser i det årlige sykliske og systematiske arbeidet med planlegging, rapportering og evaluering av resultater. KOSTRA (KOMMune, STATistisk RAPportering) er den viktigste systemet for kommunenes rapportering til staten av informasjon om økonomi og tjenesteproduksjon. Administrasjonen arbeider med denne rapporteringen særlig i desember, januar og delvis februar.

Figur 1 Forenklet grafisk fremstilling av årshjulet:

Forklaring: Aktiviteter innenfor sirkelen er politisk behandling. Aktiviteter utenfor sirkelen er administrativ behandling

Balansert målstyring/resultatledelse (BMS) er et målstyringskonsept som mange kommuner er i ferd med å innføre. Denne metoden utgjør en viktig del av vårt nye styringssystem og "årshjul". Hovedhensikten er at vi ønsker å styre kommunen på flere fokuserte områder, og ikke med ensidig tung vekt på økonomistyring og andre kvantitative forhold. Metoden innebærer at vi tvinges til å konkretisere målene og hvordan disse skal måles. Vi må også fastsette ambisjonsnivå for resultatene. I tillegg vil balansert målstyring/resultatledelse føre til større åpenhet og tydelighet om resultatoppnåelsen, og det legger godt grunnlag for oppfølging av ledere og ansatte. Målekartet er et av de viktigste verktøyene i balansert målstyring /resultatledelse, og må forstås i sammenheng med "årshjulet". Staten har på ulike måter forsøkt å motivere kommunene til bruk av BMS, samtidig som man har forsøkt å se BMS som et supplement til KOSTRA.

På tross av at Hvaler kommune har arbeidet med Balansert målstyring/resultatledelse i drøye to år så er metoden fortsatt ikke innført fullt ut. De ulike delene av kommunens virksomhet er kommet ulikt langt i bruk av BMS. Dette har sammenheng med motivasjon, kompetanse og kapasitet. I kommunens sentrale ledelse og stabsfunksjon har det heller ikke vært tilstrekkelig kapasitet til å bidra godt nok til innføring av BMS i seksjoner, virksomheter og for kommunen samlet. Denne kapasiteten er ytterligere redusert når vi i kommende budsjett og økonomiplan ikke finner økonomisk dekning for å ansette ny medarbeider i den ledige stillingen som service- og utviklingssjef.

Reduserte økonomiske rammer til "administrasjon", hvor Hvaler kommune i henhold til de økonomiske analysene fra Agenda Utvikling & Utredning allerede bruker relativt lite ressurser, vil måtte innebære at vi på flere områder reduserer vårt ambisjonsnivå i forhold til fornyelse, modernisering og utvikling. Rådmannen ser dette som svært beklagelig fordi dette også gjør det økonomiske forbedringsarbeidet vanskeligere.

1.4 Ny administrativ organisering

Hvaler kommune innførte 01.11.05 innføringen av ny administrativ organisering i tråd med kommunestyrets vedtak i møte 28.09.05, om ny administrativ organisering og nye delegeringsreglementer.

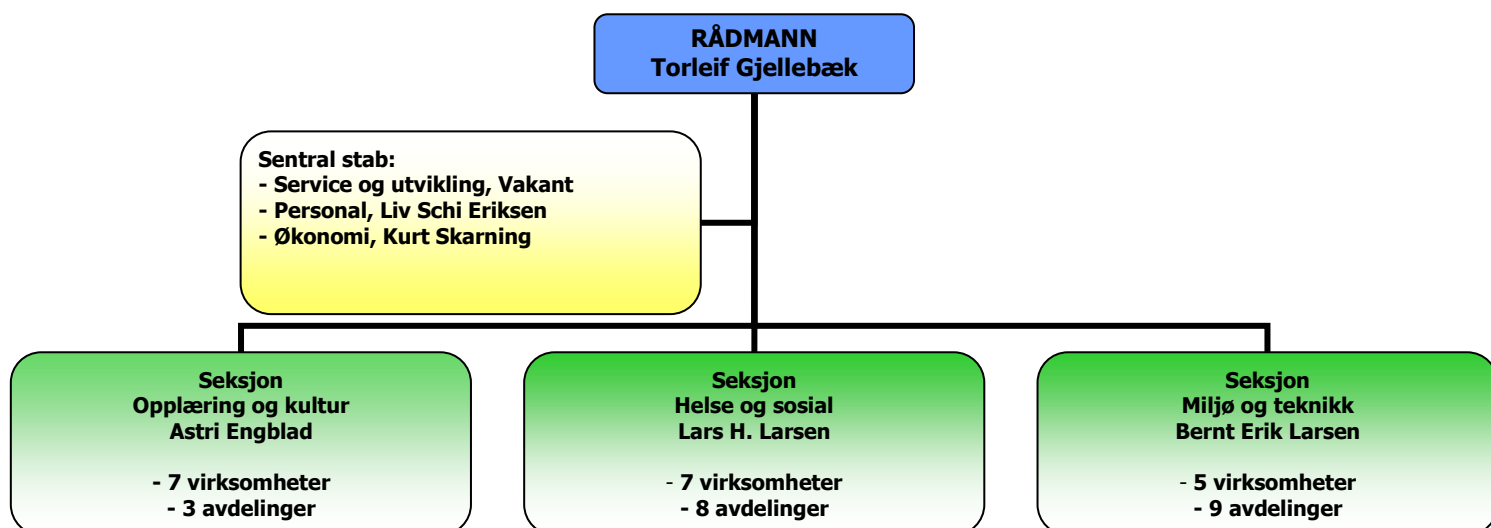
Kommunens administrative organisering er i hovedsak i fire hoveddeler:

1. Rådmannen med Sentral stab er organisert som en enhet med tre faglige ledere. Disse er service- og utviklingssjef, personalsjef og økonomisjef.
2. Seksjon Opplæring og kultur, Seksjon Helse og sosial og Seksjon Miljø og teknikk, hver ledet av en seksjonssjef.
3. Seksjonene er inndelt i virksomheter, hver ledet av en virksomhetsleder.
4. Flere av virksomheter er inndelt med avdelinger, hver ledet av avdelingsleder.

Tverrfaglige oppgaver og myndighet som krever kontinuerlig involvering fra flere seksjoner, organiseres i team, med en operativ daglig leder som tilhører en av seksjonene.

Den politiske organiseringen er i strukturen uendret, men det nye delegeringsreglementet som beskriver delegering fra kommunestyret, tydeliggjør utvalgenes myndighetsområder. Utvalgene har fått utvidet myndighet i forhold til styring av sine respektive underliggende administrative enheter.

Delegering av oppgaver og myndighet med tilhørende rapportering følger delegeringslinjen. Den nye administrative organiseringen kan illustreres slik:

1.5 Rådmannens sammendrag

1.5.1 Mye positivt

- Hvaler kommune forventer full barnhagedekning også i 2007, etter utbygging ved samtlige av de tre kommunale barnehagene. I tillegg til at barnehagene gjennom omorganisering også øker antallet plasser ved hjelp av høyere produktivitet.
- Interessenter i etablering og drift av private barnehager har tatt kontakt med kommunen for å drøfte planer for private barnehager.
- Positive effekter etter endringen av skolestrukturen kommer sterkere til uttrykk. Dette gjelder spesielt i forhold til pedagogikk, samarbeid i personalgruppene, skoleledelse og bruk av IKT.
- AGENDA-rapportene og organisatoriske endringer har gitt oss bedre grunnlag for å tilpasse kommunens økonomi, herunder også endret ressursbruk i grunnskolen og barnehagene.
- Ressursene til bemanning i Hvalerhallen, kulturskolen og biblioteket styrkes. Dette legger grunnlaget for bedre samarbeid med skolene og økte inntekter.
- Satsningen på reiseliv og turisme forsterkes som følge av samarbeidet med "Opplev Fredrikstad"
- Planlegging og prosjektering av nye sykehjemspasser gjennomføres i 2008.
- Planlegging og prosjektering av nye boliger med muligheter for døgnkontinuerlig pleie og omsorg for personer med psykiske lidelser og rusproblemer gjennomføres i 2008.
- Sosialtjenesten styrkes.
- NAV-kontoret etableres i Hvaler rådhus medio 2008.
- Arbeidet med flere store tunge utredninger som har vært utsatt lenge gjøres ferdig i 2008. Dette gjelder særlig innen seksjon Miljø og teknikk. Noen av disse utredningene er nevnt i økonomiplanen/årsbudsjettet, mens andre er spesifisert i lederavtaler mellom rådmannen og seksjonssjefene. Av slike utredninger nevnes:
 - organisering av kommunens eiendomsforvaltning
 - endringer i renovasjonsordningen med øket kildesortering
 - forbedringer i Skjærgårdstjenesten
 - oppsummering av vann- og avløpsutbyggingen
 - trafikksikkerhetsplan med ROS-analyse
 - Nasjonalparken med besøkssenter
 - kommuneplanen.
- Arbeidene med trafikksikkerhet langs fylkesvegen mellom Brattebakke og Utgårdskilen fortsetter i 2008.
- Virksomhet Havn er i ferd med å få orden og oversikt slik at kommunens verdier blir sikret og utviklet. Dette innebærer også mer fullstendige og korrekte rutiner og systemer for betaling for båtplasser og andre havneavgifter.
- I samarbeid med Fredrikstad kommune og andre parter planlegges fiberoptisk forbindelse til private og offentlige brukere i Hvaler kommune.

1.5.2 Mange utfordringer

- Kommunens kapasitet og kompetanse til utviklings- og forbedringsarbeid må økes. Dette er nødvendig for å kunne fortsette forbedringsarbeidet, effektivisere der hvor det er mulig, og fordele ressursene riktigere.
- Kommunens kapasitet og kompetanse burde styrkes i forhold til å oppfylle lovpålagte plikter. Dette gjelder for eksempel i forhold til rettighetene til individuelle planer, beredskap, internkontroll, redusering av sykefravær (HMS og IA-rutiner), avviksoppfølging, forvaltningsloven og ulike deler av rapporteringen.
- Kommunens økonomi er svært anstrengt. Utgiftene er høyere enn det inntektene gir bærekraft til. Store investeringer uten særlig egenkapital vil forsterke kommunens økonomiske utfordringer. Det finnes praktisk talt ingen reserver i kommunens økonomi.
- Antallet ressurskrevende brukere øker kraftig innen barnehagene, grunnskolen, barnevernstjenesten, tiltak for funksjonshemmede, psykiatrien og eldreomsorgen.
- Skolene burde vært gitt større muligheter til å gjennomføre "Kunnskapsløftet", kjøp av nye læremidler, og enda sterkere satsning på IKT.
- Kultur og næringsarbeidet burde vært styrket.
- Pedagogisk psykologisk tjeneste burde vært styrket.
- Bemanningen i flere deler av Helse og sosial burde vært styrket (eldreomsorgen og tiltak for funksjonshemmede).

- Bevilgningene til vedlikehold, særlig av bygninger og veier, samt renhold burde vært styrket.

1.5.3 Spesielt om økonomi

Analysene fra AGENDA Utredning & Utvikling AS har gitt oss et godt grunnlag for å tilpasse kommunens økonomi til å bli mer bærekraftig. Dette handler om å forbedre driftsresultatene, slik at vi blir mindre sårbare for svikt i inntektene, samtidig som vi øker sparingen i form av egenkapital i investeringer og avsetninger til fond. Hensynet til det økte utgiftsbehovet innen pleie og omsorg gjør alene det helt nødvendig å endre kommunens driftsøkonomi. Driftsresultatene kan forbedres gjennom reduserte driftsutgifter (og reduksjoner i de investeringene som øker kommunens driftsutgifter) og/eller økte inntekter.

AGENDA-rapportene viser klart at det alt vesentlige av potensialet for reduserte driftsutgifter er innenfor grunnskolen, og at dette dreier seg om utgifter til lønn. Antallet årsverk må med andre ord reduseres. Potensialet for reduksjon i driftsutgiftene i andre deler av kommunens virksomhet er relativt sett lite. AGENDA-rapportene viser for eksempel at Hvaler kommune har lite utgifter til "administrasjon", sammenliknet med andre kommuner. Mulighetene for økte inntekter er også relativt lite, når vi ser bort fra det som innføring av eiendomsskatt kunne ha gitt.

I løpet av økonomiplanperioden må det etableres 10-15 nye plasser i sykehjem. Driftsutgiftene til disse nye plassene vil beløpe seg til netto 8-10 mill. kroner årlig. I tillegg må det investeres om lag 18 mill. kroner for å få etablert disse plassene, med derav følgende nye kapitalkostnader. Forslaget til økonomiplan har foreløpig ingen løsning på hvordan dette kan finansieres. Vi ser at de foreslåtte reduksjonene i rammene til grunnskolen (og barnehagene), slik at disse rammene kommer ned mot samme nivå som i sammenlignbare kommuner, ikke på langt nær er tilstrekkelig til å finansiere utgiftsbehovet i pleie og omsorg.

Rådmannen vil understreke at vi står foran et meget krevende arbeid, politisk så vel som administrativt, når det gjelder å redusere kommunens driftsutgifter. Dette arbeidet må selvfølgelig gjennomføres med realistiske tiltak som gir nødvendige effekter i rett tid. Kravet om reduksjoner er av en slik karakter at tiltakene også vil måtte gå ut over tjenesteytingen til kommunens brukere. Vi bør heller ikke utelukke oppsigelser av ansatte der hvor det i henhold til arbeidsmiljøloven kan foreligge saklig grunnlag for dette.

I økonomiplanperioden kan vi, etter rådmannens mening, ikke se bort fra at det viser seg "umulig" å tilpasse kommunens økonomi til de utfordringene som finnes, og innenfor de rammebetingelsene som gjelder. Rådmannen vil derfor foreslå at vi "for sikkerhets skyld" gjennomfører en utredning i 2008 som kan gi oss informasjon om forutsetningene for og mulige virkninger av innføring av eiendomsskatt, kombinert med en reduksjon i det kommunale skatteøret. Rådmannen vil komme tilbake med forslag til mandat og ressursrammer for en slik utredning.

2 Grunnleggende forutsetninger

Dette kapitlet beskriver generelle forutsetninger og føringer for økonomiplanen og årsbudsjettet. I tillegg fastsettes i dette kapitlet også rammene for 2008 og i resten av økonomiplanperioden. Dette gjelder både drift og investeringer.

2.1 Demografi

I statistikk heftet på sidene 6-11 ligger tabeller og grafer som forklarer demografien i Hvaler kommune nærmere.

Befolkningstallene viser at Hvaler kommune kan vente seg fortsatt vekst i det totale folketallet, men ikke så stor for barn og ungdom. I den andre enden av befolkningspyramiden viser prognosen en sterk vekst i antall eldre, særlig i aldersgruppen yngre pensjonister. Dette vil medføre økte utgifter til pleie og omsorg og forsterke behovet for flere sykehjemsplasser som Seksjon Helse og sosial allerede har gitt signal om.

2.2 Rammebetingelser og føringer

Norske kommuner er egentlig avledet statsmyndighet, og kommunene har ingen forankring i grunnloven. Det er derfor staten som bestemmer kommunenes rammebetingelser fullt og helt, enten direkte eller indirekte. Dette skjer blant annet gjennom lovgivning, økonomisk politikk og enkeltvedtak. Kommunenes oppgaver er fra staten sin side såkalt negativt avgrenset. Dette betyr i praksis at kommunene må utføre det som staten pålegger dem, men de kan i tillegg beskjefte seg med alt som staten ikke uttrykkelig hindrer kommunene i å arbeide med.

Kommunenes økonomiske rammer blir i all vesentlighet bestemt av staten i statsbudsjettet, som fremmes tidlig i oktober hvert år. Statsbudsjettet blir så revidert i mai påfølgende år og et element av revidert nasjonalbudsjett (RNB) er kommuneproposisjonen. Revidert nasjonalbudsjett og kommuneproposisjonen danner igjen grunnlaget til neste års forslag til nytt statsbudsjett.

2.2.1 Revidert nasjonalbudsjett 2007 og kommuneproposisjonen 2008

I kommuneproposisjonen for 2008 ble det lagt opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 4 ½ og 5 ¼ mrd. kr fra 2007 til 2008. Videre ble det lagt opp til en reell vekst i kommunesektorens frie inntekter i 2008 på mellom 1 ½ og 1 ¾ mrd. kr. Det ble videre varslet at toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester ville bli styrket med 425 mill. kr. Det ble også varslet ytterligere satsing på barnehager, opptrappingsplan for psykisk helse og tiltak innenfor skolen i 2008.

2.2.2 Statsbudsjettet for 2008

Regjeringen har lagt opp til en realvekst i de samlede inntektene i 2008 på 6,2 mrd. kr. eller om lag 2,4 prosent. Veksten er vanlig regnet i forhold til anslått inntektsnivået for 2007 i revidert nasjonalbudsjett.

Av veksten i de samlede inntektene er 1,5 mrd. kr. frie inntekter som fordeles med 1 mrd. til kommunene og 0,5 mrd. til fylkeskommunene. Toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester legges om og statens kompensasjonsgrad øker fra 70- til 85 prosent. Dette kan frigjøre frie inntekter for inntil 0,5 mrd. kr. Veksten i frie inntekter legger forholdene til rette for etablering av 2 000 nye årsverk i eldreomsorgen.

Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi lager anslag for merutgifter knyttet til den demografiske utviklingen. For 2008 er dette beregnet til omtrent 1,5 mrd. kr., og dekkes av de frie inntektene. Merutgiftene til gjennomføring av NAV-reformen er anslått til 100 millioner kr. og merutgifter til lovpålagte råd for funksjonshemmede er anslått til 50 millioner kr. Disse utgiftene skal også dekkes innenfor veksten i de frie inntektene.

Forslag til statsbudsjett inneholder for øvrig fortsatt satsing på barnehager, psykisk helsearbeid i kommunene og økt timetall i grunnskolen (barnetrinnet) med til sammen 5 uketimer á 60 minutter, og kommer i tillegg til veksten i de frie inntektene.

Regjeringen varsler om et nytt investeringstilskudd for finansiering av nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger med heldøgns omsorg. Målgruppen er eldre, personer med langvarige somatiske sykdommer, utviklingshemmede og personer med psykiske og sosial problemer. I perioden 2008-2015 er målsettingen å gi investeringstilskudd til 12 000 plasser.

2.3 Økonomiske rammer og fordelingen av disse i økonomiplanperioden

Tabell 1 er driftsbudsjettet som viser hvordan de økonomiske rammene anslås i økonomiplanperioden, og hvordan disse foreslås disponert. Tabell 2 er investeringsbudsjettet og viser foreslåtte investeringer og tilhørende finansiering. Disse tabellene er ment å være de vesenligste dokumentene i økonomistyringen i Hvaler kommune. Delegeringsreglementet tilsier at det er disse dokumentene som kommunestyrets vedtak i hovedsak bør fokusere på.

Rammene som kommunestyret vedtar er bindende for utvalgene/seksjonene, og rammene som utvalgene vedtar er bindende for virksomhetene. Utvalgene/seksjonene og virksomhetene har selv ansvaret for å gjennomføre reduksjoner i ressursbruken på en måte som er til minst mulig ulempe for brukere og innbyggere, dersom utviklingen tilsier at deres netto økonomiske ramme ikke vil bli tilstrekkelig. Kommunens organisering og delegeringsreglementet vil også innebære at virksomhetene selv må dekke eventuelle underskudd, samtidig som de også får beholde eventuelle overskudd. Nærmere retningslinjer for dette er under utarbeidelse.

2.3.1 Oversikt driftsbudsjettet – tabell 1

Tabell 1 viser at de økonomiske rammene forventes å bli svært stramme kommende år. Svikt i skatteinntektene i 2007 er den viktigste årsaken til et forventet regnskapsmessig underskudd i 2007 i størrelsesorden 4.5 – 5.5 mill. kroner. For å bidra til å forebygge at kommunen føres tilbake i ROBEK-registret er det budsjettet med inndekning i 2008 av et underskudd fra 2007, med 4.5 mill. kroner. Det forventes ingen realøkning i skatteinntektene og rammetilskuddet i økonomiplanperioden. Samtidig forventer vi en kraftig økning i netto kapitalkostnader, i tillegg til at kompensasjonen for merverdiavgift til investeringer fra og med 2009 ikke lenger kan inntektsføres i driftsregnskapet. I sum fører dette til en betydelig realnedgang i disponible ressurser fra forventet regnskap 2007 til budsjett 2008, og enda kraftigere reduksjoner fra budsjett 2008 til budsjett 2009. Senere i økonomiplanperioden forventes situasjonen å bli noe bedre.

Tabell 1 viser at vi i 2008 foreslår å bruke 3 mill. kroner mer enn det som driftsinntektene kan finansiere. Differansen (3 mill. kroner) foreslås finansiert ved bruk av disposisjonsfondet, med begrunnelse i at dette fondet blant annet kan brukes til å kompensere for svikt i skatteinntektene. Disposisjonsfondet er totalt pålydende om lag 13 mill. kroner pr 05.11.07. Rådmannen mener at det nå ikke er tilrådelig å bruke mer enn 3 mill. kroner av dette i 2008 for å kompensere delvis for svikt i skatteinntekten i 2007. Årsaken er at 5 mill. kroner av disposisjonsfondet er bundet til næringsplanen på vegne av de tre kommunene Sarpsborg, Fredrikstad og Hvaler, mens de siste 5 mill. kronene bør reserveres for den "støtputen" som er nødvendig for å innføre systemet med videreføring av under- og overskudd i virksomhetene, fra det ene året til senere år.

Den foreslåtte fordelingen av netto utgiftsrammer til seksjonene og sentral stab i 2008 og resten av økonomiplanperioden er basert på følgende:

- Målet om økonomisk forbedring i henhold til analysene fra AGENDA Utredning & Utvikling, tilsvarende om lag 10 mill. kroner basert på regnskap 2006.
- Målet om økonomisk forbedring er fordelt på organisasjonsenhetene i samsvar med anbefalingene fra AGENDA, men noe korrigeret i forhold til demografiske endringer (behovsrelatert kriterium).
- Målet om økonomisk forbedring er foreslått realisert med 25 % i 2008, 50 % i 2009 og 25 % i 2010.
- Seksjon opplæring og kultur er styrket spesielt med 3 mill. kroner, utover det som følger av de tre "bombepunktene" over. Begrunnelsen for dette fremgår nedenfor.

Fordelingen av netto utgiftsrammer i tabell 1 viser en nominell økning for sum fordelt til drift tilsvarende 4.76% fra budsjett 2007 til budsjett 2008. Forutsatt gjennomsnittlig prisøkning på 4% gir dette en teoretisk realvekst på 0.76%. Et mer riktig bilde av utviklingen får vi hvis vi sammenlikner budsjett 2008 med forventet regnskap 2007. I så fall får vi en realnedgang i den samlede fordelte rammen tilsvarende om lag 0.55%. For de enkelte organisasjonsdelene blir realendringene fra regnskap 2007 til budsjett 2008, i henhold til rådmannens forslag i tabell 1 og tertialrapport 31.08, slik: sentral stab minus 7%, seksjon opplæring og kultur pluss 8%, seksjon helse og sosial minus 2.3% og seksjon miljø og teknikk minus 0.2%.

Seksjon opplæring og kultur er som nevnt over spesielt styrket med 3 mill. kroner utover det rammen skulle vært dersom vi hadde beregnet rammen på samme måte som for de andre organisasjonshenhetene.

Begrunnelsen har sammenheng med følgende:

- Det er tidkrevende og komplisert å gjennomføre reduksjonene i de økonomiske rammene til grunnskolen (og barnehagene), fordi dette i det alt vesentlige må gjennomføres ved å redusere bemanningen. Kommunestyrets tidligere vedtak om at endringene i skolestrukturen skulle begrenses til "naturlig avgang" bidrar til å forsinke den økonomiske tilpassingen i grunnskolen (og barnehagene).
- Bruken av spesialtilpasset opplæring er øket ytterligere gjennom 2006 og 2007, fra et nivå som allerede lå høyt sammenlignet med andre kommuner. Særlig innebærer dette flere og større stillinger for assistenter i barnehagene og grunnskolen.
- Rammetimetallet i grunnskolen er øket som følge av statlige pålegg.
- Kunnskapsløftet har bidratt til netto økning av utgiftene i grunnskolen i 2007 og 2008.
- Antallet plasser i barnehagene har øket betydelig gjennom 2006 og 2007, ikke minst for de aldersklassene som øker kommunens netto utgifter sterkest (barn under 3 år).
- Antallet lærere over 55 år med rett til redusert leseplikt øker betydelig.
- Ved gjennomføringen av endringene i skolestrukturen ble det ikke lagt tilstrekkelig vekt på de økonomiske innsparingene. Dette gjelder både i den politiske behandlingen og i den faglige/administrative gjennomføringen av vedtaket. Dette forholdet er kommentert også i AGENDA-rapporten kostnadsgjennomgangen av skolen.

Med bakgrunn i dette har rådmannen kommet til at vi må bruke noe lenger tid på å tilpasse ressursbruken i grunnskolen i Hvaler, til et nivå som er mer sammenlignbart med tilsvarende i andre kommuner med tilsvarende rammebetingelser. Ledelsen i seksjonen arbeider nå målbevisst og godt i forhold til disse utfordringene. Dette arbeidet må gis høyeste prioritet i tiden fremover, slik at vi kan ha mulighet til å lage et budsjett i 2009 innenfor den sterkt reduserte rammen som da er foreslått for seksjon opplæring og kultur. Grunnet seksjonens økonomiske utfordringer har man heller ikke rukket å fordele foreslått seksjonsramme ned på de enkelte virksomheter og skjematikken i tabellene er heller ikke etterfulgt. Derfor er tabellene tomme i rubrikken på forslått driftsramme for 2008-2011 og ønskede tiltak utenfor ramme på både drift- og investeringssiden.

Ved vurderingen av disse nevnte endringene fra 2007 til 2008 vil rådmannen understreke at forventet gjennomsnittlig lønns- og prisvekst på 4 % er i henhold til forutsetningene i statsbudsjettet. Gjennomsnittlig lønnsvekst er beregnet til 4.7%. Siden lønnsutgiftene utgjør en forholdsmessig høy andel av utgiftene i kommunene, betyr dette at gjennomsnittlig lønns- og prisvekst mest sannsynlig vil bli høyere enn 4%. Dette vil i så fall innebære at realnedgangen i rammene blir høyere enn anslått i teksten over, samtidig som realveksten til opplæring og kultur blir noe lavere.

På tross av en reell nedgang i de netto økonomiske rammene som foreslås fordelt til driften, særlig sammenlignet med forventet regnskap for 2007, viser tabell 1 som tidligere nevnt at vi må bruke 3 mill. kroner av disposisjonsfondet for å balansere budsjettet i 2008. Dette har blant annet sin årsak i inndekkingen av underskuddet for 2007 med om lag 4.5 mill. kroner. I 2009 går sum til disposisjon til drift og investeringer ytterligere reelt kraftig ned med om lag 5%, fra om lag 121.2 mill. kroner til om lag 120.0 mill. kroner. Hovedårsaken er at vi fra 2009 ikke lenger kan inntektsføre på driften kompensasjonen for merverdiavgift til investeringer. Dette innebærer et "inntektstap" i 2009 tilsvarende 7.5 mill. kroner, sammenlignet med 2008. For 2008 har vi som tidligere nevnt lagt inn 25% av målsettingen om økonomiske forbedringer i henhold til AGENDA-rapportene, mens det resterende er lagt inn med henholdsvis 50% i 2009 og 25% i 2010.

Forutsatt at vi holder de rammene som økonomiplanen bygger på vil vi i 2009, 2010 og 2011 få positive netto interne driftsresultater på henholdsvis 1.5, 5.4 og 6.9 mill. kroner. Dette vil i så fall innebære at kommunens økonomi utvikler seg i riktig retning og i samsvar med målsettingene i AGENDA-rapportene. Disponibelt netto internt driftsresultat burde i henhold til teorier om kommunal økonomistyring vært på minimum 3 % av sum driftsinntekter. Dette betyr at resultatet i 2008 burde vært om lag 6 mill. kroner, og i resten av økonomiplanperioden noe mer enn dette hvert år.

Konsekvensen av reelle nedskjæringer i rammene er at vi må redusere tjenestenivået i nesten alle deler av kommunens virksomhet, unntatt for de områdene som er betalingsbaserte. Sentral stab vil blant annet få ytterligere redusert kapasitet til utredninger, saksbehandling, forbedringsarbeid, internkontroll og beredskapsarbeid. Seksjon opplæring og kultur vil måtte redusere antall årsverk som del av arbeidet med å redusere ressursbruken til spesialtilpasset opplæring. Det er ikke realistisk å oppnå tilstrekkelige reduksjoner i antall årsverk ved såkalt naturlig avgang i seksjon opplæring og kultur, og det må derfor

iverksettes spesielle tiltak for å oppnå nødvendige reduksjoner. Seksjon helse og sosial må med de foreslåtte rammene redusere tjenestenivået på de fleste områder, og det finnes blant annet ikke økonomi til å ta imot nye ressurskrevende brukere i tiltak for funksjonshemmede som ventelig vil komme. Helse og sosial har følgelig heller ikke økonomi til å håndtere økningen i antall brukere i eldreomsorgen. Dette gjelder også driften av flere sykehjemsplasser som må etableres i økonomiplanperioden. Seksjon miljø og teknikk er i stor utstrekning finansiert ved gebyrer og avgifter. De reduserte rammene til miljø og teknikk vil føre til øket etterslep av vedlikehold i og på bygninger, veier, anlegg og andre driftsmidler som ikke er finansiert ved gebyrer. I tillegg vil reduksjonene føre til redusert evne til egen fysisk planlegging (kommuneplanen/reguleringsplaner og visse temaplaner), samt visse deler av arbeidet med geografiske informasjonssystemer (GIS) (kart og vedlikehold av registre).

Tabell 1 Oversikt driftsbudsjett Hvaler kommune

Oversikt driftsbudsjett Hvaler kommune		----- I 2008-kr -----				
(nettorammer i 1.000 kr)	Regn 2006	Bud 2007	Bud 2008	Bud 2009	Bud 2010	Bud 2011
Inntekter:						
Skatt	-76 400	-77 345	-80 400	-80 400	-80 400	-80 400
Rammetilskudd	-33 981	-37 655	-39 300	-39 300	-39 300	-39 300
Andre statstilskudd						
Sum frie inntekter	-110 381	-115 000	-119 700	-119 700	-119 700	-119 700
Bundne utgifter:						
Renteutgifter- lån vedtatt t.o.m. bud 2007	5 450	5 900	9 000	10 500	10 300	10 200
Renteinntekter	-951	-800	-1 800	-1 500	-1 500	-1 500
Avdrag - lån vedtatt t.o.m bud 2007	5 492	6 700	7 250	7 900	6 800	6 800
Kapitalutg. nye investeringer fra bud 2008		1 350	2 050	2 800	3 700	3 800
Kapitalutg. nye selvfinansierende inv. fra bud 2008		200	800	150	100	50
Renter/avdrag - dekkes gj. bruker/stat og lignende.		-9 060	-10 900	-10 900	-10 900	-10 900
Kompensasjonstilskudd - stat		-200	-200	-200	-180	-150
Sum netto kapitalkostnader	9 991	4 090	6 200	8 750	8 320	8 300
Diverse finansieringstransaksjoner						
Motpost fordelte utgifter	-21 266	-5 793	-5 170	-5 370	-5 570	-5 770
Mva-komp investeringer	-2 848	-2 500	-7 500	0	0	0
Inndekking av tidligere års underskudd	189		4 500	0	0	0
Sum	-23 925	-8 293	-8 170	-5 370	-5 570	-5 770
Til disp. drift og investeringer	-124 315	-119 203	-121 670	-116 320	-116 950	-117 170
NETTO UTGIFTSRAMMER:						
Sentral stab	13 837	15 433	14 970	13 920	13 950	14 400
Opplæring og kultur	40 594	39 600	42 500	38 600	38 800	36 100
Helse og sosial	48 600	53 100	55 200	53 300	53 700	53 300
Miljø og teknikk	11 233	10 400	10 000	10 200	10 200	10 800
Sum fordelt på drift	114 264	118 533	122 670	116 020	116 650	114 600
Netto internt driftsresultat	-10 051	-670	1 000	-300	-300	-2 570
+ Bruk av disposisjonsfond	79		-1 000			
- Overføring til disposisjonsfond	-8 775	670				
+ Bruk av bundne driftsfond	1 485					
- Overføring bundne driftsfond	6 514					
- Overføring til investering	-2 500	0	0	0	0	0
Disp. netto internt driftsresultat	-13 248	0	0	-300	-300	-2 570

Negative tall uttrykker i denne sammenheng inntekter/overskudd

Frie inntekter

Skatteinntektene

Det er foreslått en skattevekst i tråd med forutsetningene i statsbudsjettet. Vekstanslaget medfølger at skatteinntekten for Hvaler kommunes del er estimert til 80,4 mill. kr. Skatteøren for personlige skattytere reduseres med 0,2 prosent til 12,05 prosent.

Rammetilskudd

Rammetilskuddet er beregnet etter KS sin beregningsmodell for skatt og rammetilskudd. Rammetilskuddet for 2008 består av disse elementene.

Innbyggertilskudd	29 636
Utgiftsutjevning	5 017
Overgangsordninger	299
Skjønn	1 100
Netto inntektsutjevning	1404
Selskapsskatt	1844
Sum rammetilskudd	39 300

Alle tall i hele tusen

Alle elementene med unntaket inntektsutjevning er gitt gjennom statsbudsjettet. Inntektsutjevningen er et resultat av beregnet skattevekst og denne delen av rammetilskudd vil variere gjennom året avhengig av skatteutviklingen i forhold til landssnittet per innbygger.

Finansposter

Det er lagt til grunn et gjennomsnittlig rentenivå på 6 prosent for den flytende låneporteføljen i 2008 og 6,5% ut økonomiplanperioden.

Gjeldsporteføljen foreslås økt med 22,4 mill kr i 2008 og 20 mill i 2009, dette er en betydelig økning som igjen vil sette et press på våre kapitalkostnader i driften. Rådmannen mener at disse investeringene kan forsvares selv om økonomien i Hvaler kommune er under et sterkt press fremover. Flestparten av de foreslåtte investeringene genererer inntekter, enten ved at de er innen de selvkostbaserte tjenestene eller ved salgsinntekter eller egne statlige tilskuddsordninger. Hvaler kommune har i dag en låneportefølje på 193 mill kr. Netto lånegjeld i kr pr innbygger fratrukket pensjonsforpliktelser var i 2006 for Hvaler kommune kr 44.658, mens snittet for landet og kommunegruppe 1 som det er naturlig å sammenligne seg med er på henholdsvis kr 26.492 og kr 27.562 pr innbygger. Mye av gjelden i Hvaler kommune skyldes store investeringer på vann- og avløpssektoren og betjenes av gebyrinntekter fra innbyggerne.

Renteinntektene vurderes tilsvarende i forhold til mulig avkastning, risiko og likviditetsbehov. Dette følges opp løpende gjennom året.

Rentesatsen som benyttes i kalkylene for vann, avløp og renovasjonsgebyrene skal følge "Norsk stat 3 år" med et tillegg på 1,0 prosent.

Motpost fordelte utgifter

Dette er summen av alle kalkulatoriske kostnadene som er fordelt på alle seksjonene og kan henføres innen VAR-området. Felles for disse kostnadene er at de ikke har noen resultatpåvirkning.

Refusjon for merverdiavgift

Refusjon for merverdiavgift fra investeringsregnskapet føres utenom seksjonenes driftsrammer og synliggjøres derfor her.

2.3.2 Obligatoriske noter til hovedoversikt for driftsbudsjettet

Dette kapitlet inneholder informasjon som tas med primært fordi det i henhold til budsjettforskriftene er en obligatorisk del av budsjettet og økonomiplanen.

1. Skatteanslag - Skatteanslaget er anslått til 80,4 mill. kr. og følger anslaget i vedtatt statsbudsjett. Hvaler har forutsatt en sterkere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet. Rammetilskudd og inntektsutjevningen følger anslagene i vedtatt statsbudsjett og som også fremkommer i KS's beregningsmodell for kommunenes inntektssystem.
2. Andre forventede inntekter - Ingen relevans for Hvaler kommune da det føres i seksjonene.
3. Andre forventede statstilskudd - Ingen relevans for Hvaler kommune da det føres i seksjonene.
4. Forventet utbytte - Ingen relevans for Hvaler kommune.
5. Bundne avsetninger - Udisponerte midler avsettes til disposisjonsfond i økonomiplanperioden.

Oversikt over avgiftsgrunnlaget ble vedtatt av kommunestyret i møte 21.04.04 i sak 34/04 og fordeler seg slik mellom vann og avløpskapitlene:

Avløpskapitlet - Oversikt over gebyrgrunnlaget.

UTGIFTSSIDEN

Alle beløp i hele tusen kr.

Tjenestebeskrivelse	2008	2009	2010	2011
Driftskostnader (kjerneprodukt)	5 935	6 204	6 597	6 800
Indirekte kostnader (tillegg- og støttefunksj.)	1 111	1 127	1 143	1 150
Kapitalkostnader (kalk renter og avskrivn.)	7 221	7 209	7 122	6 950
Bruk av selvkostfond (tidl. års inntekter)	-2183	-2000	-1462	-1200
Sum gebyrgrunnlag	12 084	12 540	13 400	13 700

INNTektSSIDEN

Tjenestebeskrivelse	2008	2009	2010	2011
Tilknytningsavgifter	3 784	3 850	3 800	3 750
Årsavgifter	8 300	8 690	9 600	9 950
Avsetning til fond	0	0	0	0
Sum gebyrgrunnlag	12 084	12 540	13 400	13 700

Vannkapitlet - Oversikt over gebyrgrunnlaget

UTGIFTSSIDEN

Alle beløp i hele tusen kr.

Tjenestebeskrivelse	2008	2009	2010	2011
Driftskostnader (kjerneprodukt)	5 060	5 126	5 194	5 266
Indirekte kostnader (tillegg- og støttefunksj.)	952	966	978	991
Kapitalkostnader (kalk renter og avskrivn.)	4 925	4 960	4 936	4 869
Bruk av selvkostfond	-1508	-1413	-1058	-926
Sum gebyrgrunnlag	9 429	9 639	10 050	10 200

INNTektSSIDEN

Tjenestebeskrivelse	2008	2009	2010	2011
Tilknytningsavgifter	3 784	3 967	3 750	3 650
Årsavgifter	5 645	5 672	6 300	6 550
Avsetning til fond	0	0	0	0
Sum gebyrgrunnlag	9 429	9 639	10 050	10 200

2.3.3 Oversikt investeringsbudsjettet – tabell 2

Kommunestyret vedtok en investeringsramme som er kr. 8.767.000 lavere enn rådmannens forslag. De tiltakene som ble utelatt i forhold til forslaget gjelder:

- Omlegging av renovasjonsordningen med kr 6.957.000,-.
- Slam og spylebil med kr. 1.562.000,-
- Reduksjon av Bygdebok med kr 250.000,-.

Tabell 2, oversikt over investeringsbudsjettet, er ordnet slik at det skilles mellom investeringer som betales gjennom gebyrer og avgifter, og investeringer som belaster kommunens disponible økonomi. Kommunens økonomi preges i økonomiplanperioden blant annet av sterkt økende netto kapitalkostnader. Dette bidrar betydelig til at driftinntektene ikke er tilstrekkelig til å dekke ønskelige driftsutgifter. Rådmannen mener derfor at kommunen må redusere kapitalkostnadene, hvilket innebærer å redusere de investeringene som belaster kommunens disponible økonomi ned til et nivå som er mindre enn det som årlig avdras. I denne sammenhengen kan vi altså se bort fra de investeringene som betales av gebyrer og avgifter. Rådmannen vil foreslå at dette blir en retningsgivende "handlingsregel" så lenge kommunens økonomi er så utfordrende som nå.

I dette forslaget til økonomiplan og årsbudsjett så utgjør de selvfinansierende investeringene nesten 12 mill. kr i 2008. Andre investeringstiltak utgjør ca 10,5 mill kr i 2008 og stiger til hele 20 mill kr i 2009. De aller fleste av de foreslåtte investeringstiltakene for 2008 og som ikke er selvfinansierende, er allikevel inntektsgenererende ved at kan skape gebyr- eller salgsinntekter. Dette gjør at "handlingsregelen" blir overholdt i 2008 og de to siste årene i økonomiplanperioden. For 2009 utgjør forslag om utvidelse av sykehjem og rus/psykiatri boliger så store beløp at "handlingsregelen" sprekker og dermed påfører driftsbudsjettet økte kapitalkostnader..

I arbeidet med å forbedre økonomistyringen og rutinene vil rådmannen legge opp til at vi for fremtiden gjør et bedre forarbeid før nye investeringer vedtas, samtidig som investeringene må følges bedre opp. Dette innebærer blant annet følgende for hvert enkelt tiltak:

- Brutto investeringskostnad må bygge på en realistisk vurdering, helst på "foranalysenivå".
- Finansieringen av investeringen må vises, fordelt på lån, tilskudd og egenkapital i form av driftsmidler eller bruk av fond, samt eventuelt bruk av overførte bevilgninger.
- Driftsøkonomiske konsekvenser av investeringene må beregnes og tas med i beslutningsgrunnlaget før det treffes vedtak om gjennomføring.
- Avvik som oppstår i forbindelse med gjennomføring av investeringer må tas opp til vurdering og korrigerende i kompetent organ så raskt som mulig.
- Alle gjennomførte investeringer bør rapporteres til kommunestyret som del av investeringsregnskapet.

Rådmannen vil særlig peke på viktigheten av å ha sikker informasjon om de driftsøkonomiske konsekvensene av foreslåtte investeringer. Dette med bakgrunn i at det i kommunene sjelden er vanskelig å finansiere selve investeringene, samtidig som det regelmessig er store utfordringer knyttet til den senere driften. Investeringer i nye plasser i sykehjem er kanskje det beste eksemplet på dette.

Tabell 2 Oversikt investeringsbudsjett Hvaler kommune

Oversikt investeringsbudsjett Hvaler kommune		----- I 2008-kr -----				
(nettorammer i 1.000 kr)	Regn 2006	Bud 2007	Bud 2008	Bud 2009	Bud 2010	Bud 2 011
Selvfinansierende investeringstiltak:						
Styrket vannforsyning, Kirkøy			2 500		2 500	
Kloakksanering, Stenlia	6 370	1 200	300			
Tiltak renovasjon (containerplasser)		900	500			
Fartsgrenseskilt havner			150			
Andre investeringstiltak:						
Kirkelige investeringer	495	1 800	290	1 780	300	
IT - Fornyng av aksessforbindelse med Fr.stad	3 513	500	3 000	2 000	200	200
Omgjøring av utearealer, Åttekanten skole			135			
Bygdebok 1945 - 2000		500	500			
Plan/utbygging 15 institusjonsplasser			2 000	16 000		
5 stk rus/psykiatriboliger og personalbase			500	14 000		
Etablering av NAV-kontor på rådhuset			1 250			
Tjenestebiler rådhuset			250	250		
Trafikksikkerhetsarbeid		250	200	200	200	200
Utvikling og brannsikring av Kornmagasinet		1 600	0			
Brygge Schrambua			437			
Renovering småbåtbrygge, Skipstadsand			657			
Småbåthavn, Skjærhalden			1 250			
Utgårdskilen - ytre molo tilrettelegging			437			
Sum investeringsutgifter	10 792	22 216	14 356	34 230	3 200	400
Låneavdrag på utlån (ekstraordinært)	446					
Utlån, kjøp av aksjer og andeler	2 270	500	500	500	5 500	
Avsatt til disposisjonsfond						
ubundne investeringsfond						
bundne investeringsfond						
Dekning av tidligere års merforbruk	836					
Styrking av likviditetsreserven						
Sum investeringsbehov	14 344	22 716	14 856	34 730	8 700	400
Overføring fra årets driftsbudsjett	-3 427	-2 500	0	0	0	0
Tilskudd og refusjoner	-1 136	-1 690	-740	-14 200	-190	0
Salg av fast eiendom	-1 175		0	0	0	0
Andre inntekter	-19					
Mottatte avdrag på utlån, salg av aksjer	-175	-500	-500	-500	-500	
Bruk av disposisjonsfond	0	-1 200				
ubundne investeringsfond	-39					
bundne investeringsfond	-271					
Bruk av likviditetsreserven	-4 177					
Bruk av tidligere opptatte lån		-2 000				
Bruk av lån	-8 854	-14 826	-13 616	-20 030	-8 010	-400
Sum finansiering	-19 273	-22 716	-14 856	-34 730	-8 700	-400
Sum udekket/udisponert = 0	6 935	0	0	0	0	0

Generelle kommentarer

Investeringene som vedtas for 2008 er bindende i forhold til rammer og finansiering. Det forutsettes at investeringer som foreslås og vedtas ikke har driftsøkonomiske konsekvenser som ikke kan betjenes

innenfor de økonomiske driftsrammene. Dette gjelder både for økte utgifter til tjenesteproduksjon, utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av eiendommer/bygninger og kapitalutgifter.

Hovedoversikten for investeringsbudsjettet er endret ved at investeringstiltakene er delt inn i to forskjellige kategorier, de selvfinansierende investeringstiltakene og andre investeringstiltak. De selvfinansierende investeringstiltakene vil ikke medføre økte driftsutgifter for kommunen da kapitalkostnadene i sin helhet belastes brukerne av disse investeringene. Den andre kategorien "andre investeringstiltak" vil i varierende grad belaste kommunens drift, både i form av kapitalkostnader og ev andre driftsøkonomiske konsekvenser på både utgifts- og inntektssiden som en følge av investeringene.

Beskrivelse av de ulike investeringstiltakene

Selvkostfinansierende investeringstiltak:

Investeringstiltak: Styrket vannforsyning, Kirkøy		Beløp i kr
Vannforsyningskapasiteten til Kirkøy har de siste de siste to somrene vært for liten. For å bedre denne situasjonen er det innhentet eksternt kompetanse for å finne de mest kostnadseffektive tiltakene for å bedre forsynings situasjonen i fremtiden. Man antar at en ekstra rørledning fra Sydengen til Rød vil kunne bøte på denne akutte situasjonen. Detaljert planlegging pågår. Kostnadsestimat: 2,5 mil kr.	Sum investeringsbehov inkl mva	2 500
	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	-500
	Bruk av lånemidler	-2 000
	Bruk av fondsmidler	
Investeringstiltak: Ekstrabevilgning, kloakksanering Stenlia		Beløp i kr
Sanering av kloakkledning i Stenlia skulle vært igangsatt våren 2007. Prosjektet ble utsatt i påvente av ny vei til Rove. Den er nå realisert. Byggestart november 2007. Prisstigning mv gir et behov for tilleggsbevilgning på kr. 300.000 kr.	Sum investeringsbehov inkl mva	300
	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	-60
	Bruk av lånemidler	-240
	Bruk av fondsmidler	
Investeringstiltak: Fartsgrenseskilt		Beløp i kr
Kommunestyret vedtok i sak å innføre fartsbegrensninger i enkelte områder. Havnekassen må selv bære kostnadene med skilting. Prisen er anslått til ca 150 000 + mva kr 37 500	Sum investeringsbehov inkl mva	187
	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	-37
	Bruk av lånemidler	-150
	Bruk av fondsmidler	

Andre investeringstiltak:

Investeringstiltak: Kirkelige investeringer		Beløp i kr
Forslag fra Menigheten er i sin helhet fulgt opp i forslaget.	Sum investeringsbehov inkl mva	290
	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	
	Bruk av lånemidler	-290
	Bruk av fondsmidler	
Investeringstiltak: It – Fornyning aksessforbindelse med Fr.stad		Beløp i kr
Hvaler kommune har felles IT-avdeling med Fredrikstad kommune. Driften er basert på såkalte "tynne klienter" som krever stor kapasitet i overføring av data mellom servere og arbeidsplassene. Samarbeidet med Fredrikstad startet i 2004, basert på trådløs forbindelse som kunne etableres raskt og rimelig. Forutsetningen var at vi i løpet av om lag fem år måtte få etablert en forbindelse med fiberoptisk kabel. Det arbeides nå med en sak til kommunestyret for å få avklart mulighetene for en slik forbindelse i samarbeid med andre. Kommunens netto utgift til dette vil ventelig kunne bli vesentlig mindre enn tidligere antatt. Det foreslåtte budsjettallet er således svært usikkert, før den planlagte utredningen er gjennomført.	Sum investeringsbehov inkl mva	3 000
	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	
	Bruk av lånemidler	-3 000
	Bruk av fondsmidler	
Investeringstiltak: Omgjøring av utearealer, Åttekanten skole		Beløp i kr
Omgjøring av utearealer ved Åttekanten skole etter at ballbingen er fjernet.	Sum investeringsbehov inkl mva	135
	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	-27
	Bruk av lånemidler	-108
	Bruk av fondsmidler	
Investeringstiltak: Bygdebok 1945 - 2000		Beløp i kr
I årets budsjett ble det satt av midler til ansettelse og forarbeid med ny bygdebok fra 1945 – 2000 med kr. 500.000 i 2007 og 2008. Kostnadene for 2008 er beregnet til kr. 750.000,-, altså trenger vi kr. 250.000 til. Utgiftene i 2008 blir i tillegg til selve forfatterarbeidet også relatert til grafisk design, fotoredigering og noe trykking. Det er riktig å kalkulere med salgsinntekter fra 2009 på i størrelsesorden kr. 800.000,-. (Salg av 2000 bøker). Bygdebokkomiteen har fokus på å skaffe inntekter til hele bokprosjektet, og det har allerede kommet inn midler fra eksterne kilder.	Sum investeringsbehov inkl mva	500
	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	
	Bruk av lånemidler	-500
	Bruk av fondsmidler	
Investeringstiltak: Plan/utbygging 15 institusjonsplasser		Beløp i kr
Legger man til grunn en utbygging av nye sykehjemsplasser på ca 700 kvm og en investeringskostnad pr. kvadratmeter på ca kr. 25 000.- vil en investering rundt 18 millioner kroner være nødvendig. I forslag til statsbudsjett for 2008 foreslås det et engangstilskudd oppad til 600 000.- pr ny sykehjemsplass og det kan forventes et tilskudd på inntil 9 millioner kroner for 15 nye plasser. Det avsettes 2 mill til prosjektet i 2008 og 16 mill i 2009.	Sum investeringsbehov inkl mva	2 000
	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	-400
	Bruk av lånemidler	-1 600
	Bruk av fondsmidler	
Investeringstiltak: Rus- og psykiatriboliger, 5 stk		Beløp i kr
Etablering av 5 boliger pluss personalbase i 2008/09. Boligene bør ligge sentralt i Hvaler kommune med utgangspunkt i nærhet av riksvei (offentlig kommunikasjonsmiddel). Investeringen vil bli gjennomført i samsvar med psykiatriplan 2007-2010. Regjeringen foreslår i forslag til statsbudsjett 2008 en støtte pr bolig på inntil kr. 400 000.- og det kan forventes et engangstilskudd for 5 boliger på 2 millioner kroner. Arbeid med planlegging, lokalisering og regulering forventes gjennomført i 2008 og bygging i 2009. 0,5 mill avsettes til prosjektet i 2008 og 14 mill i 2009.	Sum investeringsbehov inkl mva	500
	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	-100
	Bruk av lånemidler	-400
	Bruk av fondsmidler	
Investeringstiltak: Etablering av NAV kontorer i rådhuset.		Beløp i kr
Kommunen og staten vil ha et spleiselag på investeringer ved etablering av NAV kontor. Det skal etableres et NAV kontor i rådhuset. I det såkalte bakland, hvor saksbehandling og kundebehandling skal gjennomføres, kreves det omfattende	Sum investeringsbehov inkl mva	1 250
	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	-650
	Bruk av lånemidler	-600

ombygning. Det må etableres nye kontorer, IT- og telefonløsninger. I front, nåværende servicetorg, skal det etableres to arbeidsplasser for NAV medarbeidere. I tillegg kreves det arbeidsplasser for NAV kunder(brukere). Det vil være umulig å fremskaffe oversikt over kostnader til etablering av NAV kontoret innen behandling av budsjett 2008. Det foreslås at et investeringsbudsjett oppad til kr 1 000 000 ekskl mva vedtas. 50% av denne investering refunderes av staten.	Bruk av fondsmidler	
Investeringsiltak: Tjenestebiler, rådhuset		Beløp i kr
Vedlikeholdsutgiftene til tjenestebilene ved rådhuset har mangedoblet seg og mange stopp/verkstedsopphold går ut over effektiviteten for ansatte som må benytte disse i det daglige. Det foreslås å bytte en bil i 2008 og den andre i 2009.	Sum investeringsbehov inkl mva	250
	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	
	Bruk av lånemidler	-250
	Bruk av fondsmidler	
Investeringsiltak: Brannsikring av Kornmagasinet		Beløp i kr
Til ombygging i Kornmagasinets 1. etasje, ble det i 2007-budsjettet vedtatt å bruke 1,6 mil kr for å imøtekomme allmenntilgjengelige behov for området i nærheten av torget/gjesteavna. Funksjoner som er tenkt lagt inn her er; toaletter, dusjer, vaskeautomater samt mulighet for annen utleie. Forprosjektering samt branninspeksjon har imidlertid avdekket behov for å brannsikre hele bygget i form av sprinkling. Rådmannen foreslår at dette gjennomføres innenfor gjeldende rammer.	Sum investeringsbehov inkl mva	0
	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	
	Bruk av lånemidler	0
	Bruk av fondsmidler	
Investeringsiltak: Ny brygge ved Schrambua		Beløp i kr
Det bygges en ny brygge mellom Schrambua og Taxibrygga. Denne skal erstatte de to båtplassene som eier av Schrambua har utenfor egen brygge. Disse ligger i et området som er regulert til trafikkområde i sjø og det er ikke forsvarlig i forhold til båttrafikken at disse opprettholdes. Brygga vil få en rullestoltilgang. Det er utarbeidet tegning og prisanslaget er ca kr 350 000 + mva kr 87 500.	Sum investeringsbehov inkl mva	437
Brygga lånefinansieres og lånet betjenes med utleie	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	-87
	Bruk av lånemidler	-350
	Bruk av fondsmidler	
Investeringsiltak: Skipstadsand - småbåtbrygge		Beløp i kr
Det er i dag en eksisterende småbåtbrygge langs fergeleiets vestsida. Denne leies i hovedsakelig ut til hytteboere på Kjerringholmen. De betalte innskudd i sin tid for å bygd brygga. Den er nå moden for totalrenovering.	Sum investeringsbehov inkl mva	757
Vi har fått laget tegning og fått et prisoverslag på kr 485 000+ mva kr 170 000. Bryggen skal lånefinansieres og vil i sin helhet bli finansiert ved utleie.	Salgsinntekter	
Inntekter fra utleie vil utgjøre mer pr år enn bryggens avskrivning over 20 år.	Tilskudd og refusjoner (også mva)	-172
	Bruk av lånemidler	-485
	Bruk av fondsmidler	
Investeringsiltak: Småbåthavn Sp3 - Skjærhalden		Beløp i kr
Denne brygga skal gi plass for båter som har rettigheter utenfor Kroksand. Det er startet et samarbeid med eier av naboeiendommen som skal bygge ut den delen som er på hennes eiendom. Vi forsøker å få til et samarbeid om felles utforming og gjennomføring.	Sum investeringsbehov inkl mva	1 250
Vi anslår at vår andel av båthavna vil ha en kostnad på ca kr 1 000 000 + mva kr 250 000. Denne finansieres ved låneopptak. Hele lånet vil betjenes ved utleie av båtplasser.	Salgsinntekter	
	Tilskudd og refusjoner (også mva)	-250
	Bruk av lånemidler	-1 000
	Bruk av fondsmidler	
Investeringsiltak: Utgårdskilen ytre molo, vann og strøm		Beløp i kr
Vann og strøm var det avsatt kr 150 000 til i investeringer i 2007 som er finansiert ved bevilgning i 2005. På grunn av manglende drifts- og forvaltningsavtale med Kystverket har det ikke vært aktuelt å gjennomføre prosjektet.	Sum investeringsbehov inkl mva	437
Utvidelse av prosjektet med tilrettelegging for mindre fiskefartøy. Anslått kostnad til kr 200 000. Totalt kr 350 000 + mva kr 87 500	Salgsinntekter	
Vi har nå fått signaler fra Kystverket på at de ønsker å inngå slik avtale med kommunen for Utgårdskilen og prosjektet kan la seg realisere i 2008	Tilskudd og refusjoner (også mva)	-87
	Bruk av lånemidler	-350
	Bruk av fondsmidler	

3 Mål og rammer

Kapitlene 3 - 7 er disponert med tanke på å gi tydelighet om økonomien, behovene og målene for kommunen samlet, og for hver enkelt resultatenheter i kommunen. Det er utarbeidet et eget statistikkhefte som bør brukes sammen med dette budsjettokumentet. I dette statistikkhefte beskrives "nåsituasjonen", med informasjon som blant annet sammenligner med oss selv og andre over tid. Innsikten i nåsituasjonen er selvfølgelig avgjørende for å forstå behovene og sette målene fremover.

Gjennomgående mål for Hvaler kommune

Hvaler kommune startet i 2003 et helhetlig omstillingsprogram som det fortsatt vil bli arbeidet med i flere år. Programmet berører alle deler av kommunens virksomhet, og har betegnelsen VIFOSS - "Vi Forandrer OSS".

Hovedhensikten med programmet er å:

- Gjøre Hvaler kommune mer service- og brukervennlig for innbyggere
- Få flere tjenester og bedre kvalitet ut av de ressursene som kommunen disponerer

De siste årene har Hvaler kommune gjennomført og arbeidet med en rekke utviklings- og omstillingsprosjekter for å bidra til forbedret økonomi og oppfyllelse av de ovenfor nevnte hensiktene med VIFOSS-programmet. Fylkesmannen i Østfold har innvilget tilskudd til dette forbedringsarbeidet de senere år. I tillegg deltar Hvaler kommune i nettverk med flere andre kommuner i tilknytning til flere deler av det ovenfor nevnte forbedringsarbeidet. Dette samarbeidet er også i stor grad finansiert ved eksterne midler som vi da drar nytte av.

Det har altså vært fokus på igangsetting av flere større utviklings- og omstillingsprosjekter og tiltak de senere år. I 2006 har det vært oppmerksomhet på å implementert disse, det vil si å iverksette og gjøre ferdige disse.

Rådmannen mener at vårt ambisjonsnivå i forhold til omstilling og fornyelse de senere årene har vært vesentlig høyere enn det som vi har hatt kapasitet og kompetanse til å gjennomføre. Dette har i ført til at gjennomføringen av flere tiltak og prosjekter ikke har hatt tilstrekkelig tyngde og kvalitet, samtidig som vi har vært nødt til å endre på fremdriftsplaner. På mange måter representerer dette, etter rådmannens mening de små kommunenes store dilemma. I små og oversiktlige enheter taler mye for at det er enklere å oppnå ønsket forandring. Samtidig er det alt vesentlige av kapasitet og kompetanse i slike små enheter bundet til løpende drift. Kapasiteten og kompetansen til utredning, utvikling og forbedring er generelt sett ikke tilstrekkelig i små enheter, sammenlignet med situasjonen i de større enhetene.

I 2008 og 2009 mener rådmannen at fokus må konsentreres om de økonomiske utfordringene som er beskrevet i dette dokumentet og i AGENDA-rapportene, samt det forbedringsarbeidet som kan føre til høyere effektivitet og produktivitet. Dette dreier seg om å få mer fullstendig på plass flere sentrale rutiner og prosesser som beskrevet i årshjulet, og i tillegg kompetanseutvikling, opplæring og informasjon i tilknytning til flere ulike temaer, samt leder- og ledelsesutvikling. I det foreliggende budsjettforslaget (for sentral stab) er det ikke funnet plass til å videreføre de stillingsressursene som var tiltenkt hovedoppgaven med å drive frem fornyelse og forbedring for kommunen samlet sett. Dette gjelder primært stillingen som service- og utviklingssjef.

Hovedmål for det interne utviklingsarbeidet

I 2008 og 2009 er hovedmålet for det interne utviklingsarbeidet å tilpasse kommunens økonomi slik at rammene i økonomiplanen kan holdes. Dernest er målet å fokusere forbedringsarbeidet på aktivitetene i årshjulet slik at årshjulet blir fullstendig gjennomført og kan bidra til høyere effektivitet og produktivitet.

Målekartet

Hvaler kommune har som nevnt foran i kapittel 1.3 arbeidet i drøye to år med innføring av balansert målstyring/resultatledelse (BMS). Målekartet er en viktig del av dette konseptet. Arbeidet med innføringen av BMS foreslås videreført i økonomiplanperioden, men tempoet og tyngden i dette arbeidet er vanskelig å forutsi med bakgrunn i at vi ikke lenger har spesielle ressurser til dette arbeidet. Fremdriften vil for en stor

del være avhengig av kapasiteten og engasjementet hos seksjonssjefer, virksomhetsledere og enkeltansatte. Sentral stab vil i mindre grad enn tidligere kunne være pådrivere i dette arbeidet.

Årsmeldingen for 2006 ble i stor grad basert på det vedtatte målekartet for 2006 som nærmest er identisk med nedenforstående målekart. De kommentarene som ble gitt fra flere hold til årsmeldingen for 2006 var et klart uttrykk for at denne årsmeldingen representerte en klar forbedring av årsrapporteringen. Med bakgrunn i dette foreslår rådmannen av vi legger det eksisterende gjennomgående målekartet til grunn også for 2008 og økonomiplanperioden, selv om vi foreløpig ikke har hatt kapasitet til å forbedre/videreutvikle dette målekartet. Herunder også med hensyn på et nytt fokusområde som ofte kalles "samfunnsutvikling".

Det gjennomgående målekartet gjelder for all virksomhet i kommunen. Fokusområdene og målene er gjennomgående for hele Hvaler kommune. Det kan være aktuelt med flere måleindikatorer, målemetoder og resultatmål når de spesifikke målekartene utarbeides for seksjoner og virksomheter. Målekartet må forstås i sammenheng med årshjulet. Nedenfor følger en beskrivelse av hvordan målekartet er bygget opp.

Fokusområder

Målekartet viser de områdene som vi synes det er viktig å fastsette overordnede mål for, hensett til de antatt største utfordringene for kommunen. Disse kalles fokusområder. Gjennom en bred deltakelse av kommunens ledere og enkelte politikere, er fokusområdene drøftet med utgangspunkt i kommuneplanens visjon og overordnede målsettinger. I det første gjennomgående målekartet for Hvaler kommune er følgende tre områder fokusert: brukere/tjenester, medarbeidere/organisasjon og økonomi. Det er aktuelt å vurdere ytterligere ett fokusområde som ofte kalles "samfunnsutvikling". Valget av fokusområder i det første gjennomgående målekartet reflekterer blant annet en oppfatning om at vi har behov for:

- Mer kunnskap om hvordan våre brukere oppfatter våre tjenester og måten de blir levert på
- Mer kunnskap om hvordan våre tjenester kan forbedres
- Mer effektiv organisering og bedre arbeidsmiljø
- Bedre økonomistyring og mer effektiv utnyttelse av ressursene

Mål

Målekartet viser målene som stikkordmessig er fastsatt for hvert fokusområde. For å komme frem til disse målene, er det først tatt en gjennomgang av de viktigste sterke og svake sidene ved de tre fokusområdene. Hva kjennetegner situasjonen ut i fra den enkelte sitt ståsted og egne erfaringer? Hva er bra og hva er mindre bra? Hva er våre felles erkjennelser? Dette er spørsmål som har vært drøftet i en bred ledersamling våren 2005. Målene er enkle og kommuniserbare, og vises under hvert av de tre fokusområdene.

Måleindikatorer

En måleindikator er beskrivelser av aktiviteter eller resultater som helt konkret lar seg måle i eksempelvis antall/kr./prosent/"score"/ ja/nei. Måleindikatorer gjør det mulig å måle hvordan vi konkret ligger an i forhold til måloppnåelse og de kritiske suksessfaktorene. Vi kan altså måle om vi er på rett vei. *Målemetode* Målekartet viser helt konkret hvordan måleindikatorene skal brukes for å måle resultatene for hvert enkelt mål og fokusområde. Eksempelvis er dette KOSTRA-tall, bruker- og medarbeiderundersøkelser og regnskapstall.

Resultatmål

Målekartet viser ambisjonsnivået for resultatene for hver måleindikator og hvert fokusområde. Resultatmålene er angitt som ønsket resultat og som et minimum. En skala fra 1- 6, (der 1 er lavest og 6 er høyest) går igjen i flere standard undersøkelser som skal benyttes. Det å fastsette resultatmål før systemet "driftes", det vil si før vi får gjennomført de første resultatmålingene, kan være vanskelig innenfor enkelte områder.

Figur 2. Gjennomgående målekart for Hvaler kommune

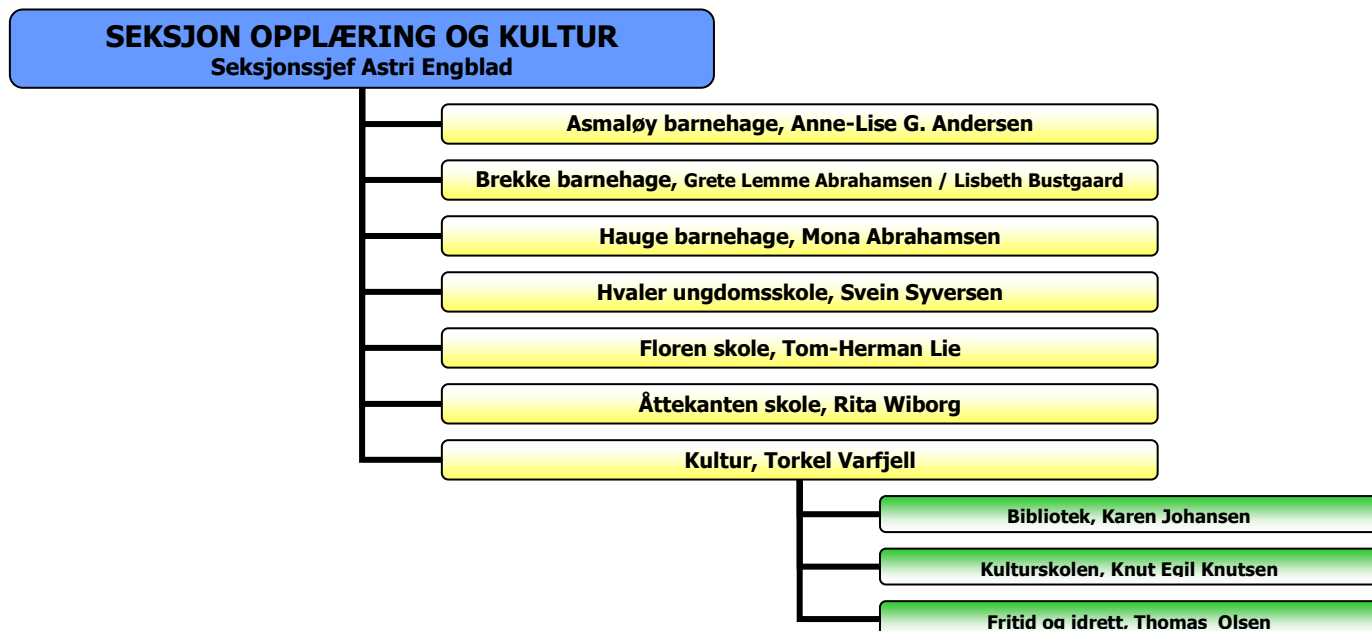
Fokus-områder	Mål	Måleindikatorer(M)	Målemetode	Resultatmål		
				Mål	ønsket	nedre
Brukere/ tjenester	B1 God informasjon /kommunikasjon	B1.1 Antall seksjoner som har serviceerklæringer	B1.1 Telle antall serviceerklæringer	B1.1	Alle	Minst 1 pr. seksjon
		B1.2 Bruk av kommunens nettsted	B1.2 Telle antall treff på nettsiden	B1.2	10 % økning	Likt 2006
		B1.3 Brukertilfredshet	B1.3 Brukerundersøkelse	B1.3	5	4
	B2 Gode tjenester	B2.1 Sammenligne med andre og oss selv	B2.1 Sammenligne ut fra flere kilder; eks. KOSTRA	B2.1	Bedre enn snittet i utvalget	Likt utvalget
		B2.2 Brukertilfredshet	B2.2 Brukerundersøkelse	B2.2	5	4
	B3 Bruker-medvirkning	B3.1 Grad av bruker - tilfredshet ift. medvirkning	B3.1 Brukerundersøkelse	B3.1	5	4
B3.2 Antall dialogmøter med definerte brukergrupper		B3.2 Telle antall gjennomførte/ år	B3.2	10	8	
Medarbeidere/ organisasjon	M1 Godt arbeidsmiljø	M1.1 Medarbeidertilfredshet	M1.1 Medarbeiderundersøkelse	M1.1	5	4
		M1.2 Sykefravær	M1.2 Registrert nivå/ registrert prosentendring	M1.2	7 %	8 %
	M2 Effektiv organisasjon	M2.1 Medarbeidersamtaler	M2.1 Telle antall prosentvis	M2.1	100 %	90 %
		M2.2 Medarbeiders kunnskap om eget arbeidsområde/ delegert myndighet	M2.2 Medarbeiderundersøkelse	M2.2	5	4,5
Økonomi	Ø1 God økonomistyring	Ø1.1 Avvik mellom regnskap og budsjett	Ø1.1 Regnskap og tertialrapporter	Ø1.1	0 % 1)	5 %
	Ø2 Effektiv tjenesteproduksjon	Ø2.1 Kostnad pr. enhet	Ø2.1 KOSTRA, sm. ligner med kommunegr. 1	Ø2.1	Bedre enn kommune gr 1	Likt kommune gr.1
		Ø2.2 Økt effektivitet	Ø2.2 KOSTRA utvikling, egne tall i Hvaler	Ø2.2	Positiv endring	Ingen endring
	Ø3 Realistiske budsjetter, samsvar mellom mål og rammer	Ø3.1 Opplevd samsvar mellom mål og rammer	Ø3.1 Ledersamtalen	Ø3.1	5	4

1) Avvik i forhold til 0 % kan aksepteres når virksomhetene benytter planlagt overskudd i henhold til økonomireglementet Jfr. budsjetttrunkriv pkt 5.

Forklaring til tabellen: Med enkelte mindre justeringer og noen nye måleindikatorer, er målekartet innholdsmessig nærmest identisk med målekartet som ble vedtatt for budsjettåret 2006. Endringen består for det meste av at selve tabellen er snudd, slik at mål, måleindikator, målemetode og resultatkrav leses horisontalt og ikke vertikalt (som i den forrige versjonen).

4 Seksjon opplæring og kultur

Seksjon opplæring og kultur består av følgende virksomheter og avdelinger, med respektive ledere:

4.1 Hovedendringer fra 2007 til 2008

Kommunestyret fattet i møte 12.12.2007 i sak 78/07 vedtak om at seksjonsramme for Opplærings og kultur for budsjettåret 2008 skal være kr. 42.500.000.

Seksjon Opplæring og kultur tar utgangspunkt i foreløpig tildelt **driftsramme 44 400 000** som skal fordeles mellom skoler, barnehager og kulturaktivitetene i kommunen.

I budsjettprosessen har seksjonssjefen tatt utgangspunkt i de reelle lønnsutgiftene og et meget nøkternt driftsbudsjett for hver av virksomhetene. Dette viser at seksjonene vil måtte bruke 1,5 millioner mer enn de tildelte rammene for å opprettholde den samme aktiviteten som i 2007.

Innen skolesektoren utgjør lønnsdelen av budsjettet over 90% av hele budsjettet og nesten alle som er tilsatt i skolen er i faste stillinger. Dette betyr at det ikke er mulig å senke aktiviteten på kort sikt.

Vårt budsjettarbeid har tatt utgangspunkt i dagens behov, og dette avviker fra de andre seksjonenes arbeidsform. I de andre seksjonene har alle virksomheter og avdelinger fått utdelt en ramme som de har utarbeidet sine budsjetter fra. Målet for arbeidet i 2008 er at seksjon for opplæring og kultur skal ha en realistisk aktivitet i forhold til budsjettammer for de neste årene, samtidig som man ivaretar brukernes rettigheter og utvikler tilbudet innenfor de rammer som foreligger.

	Kultur	Asmaløy bh	Hauge bh	Brekke bh	Ung.skolen	Åttekanten	Floren	Admin
	72800	7210	72130	72120	72 210	72230	72220	72000
10 Lønn	3120	5 591	6 590	5 817	12 700	8 986	10 082	631
11 Driftsutgifter	1106	313	447	257	2 329	1 894	2 108	400
13 Kjøp av kommunale tjenester	0	-	13	8	304	143	139	-
14 Overføringsutgifter	745	-	-	-	247	160	218	-
15 Finansieringsutgifter	0	-	-	-	-	-	3	-
Sum utgifter	4 971	5 904	7 050	6 082	15 580	11 183	12 550	1 031
16 Salg og leieinntekter	-592	-1 377	-1 400	-978	-	-604	-475	-
17 Inntekter av refusjon	-203	-145	-155	-420	-758	-310	-711	-
18 Sum overføringer	0	-3 719	-3 785	-2 782	-15	-	-	-
19 Finansieringsinntekter	0	-	-	-	-	-	-	-
Sum inntekter	-795	-5 241	-5 340	-4 180	-773	-914	-1 186	-
Nettosum	4 176	663	1 710	1 902	14 807	10 269	11 364	1 031
Total:	45 922							

Skolene i Hvaler kommune har påbegynt andre driftsår etter strukturendringen. Det har blitt gjort mye positivt på alle skolene i forhold til å ivareta elevenes behov innen ordinær- og tilpasset opplæring. Samtidig begynner nå personalet på kommunens tre skoler å finne sin form i forhold til kollegaer og organisering på egen skole. Skolene har påbegynt et arbeid i forhold til kunnskapsløftet og satsing på IT i skolen. Gjennom kompetanseheving og erfaringsutveksling skal dette arbeidet fortsette i 2008. Videreutvikling av skolene som lærende organisasjoner der samarbeid og erfaringsdeling er viktige elementer i dette arbeidet.

I kostnadsgjennomgangen som ble utarbeidet av Agenda i juli /august 2007, var fokus på potensialet for innsparinger og bedre bruk av ressursene i Hvaler kommune. Rapporten konkluderer med "at Hvaler har de klart høyeste kostnadene til undervisning pr. elev i forhold til sammenlikningskommunene. Dette utgjør hovedårsaken til at Hvaler har et høyere kostnadsnivå innenfor grunnskolesektoren samlet enn de øvrige kommunene. Gjennomgangen har vist at den høye kostnaden nesten utelukkende skyldes høyere voksnetthet.

Hovedårsaken til det høye kostnadsnivået er todelt:

- Større omfang av spesialundervisning gjør at Hvaler bruker 1,5 – 3 mill. kroner mer enn sammenlikningskommunene
- Høyere kostnadsnivå til "vanlig" undervisning gjør at Hvaler bruker 3 – 4,5 mill. kroner mer enn gjennomsnittet av sammenlikningskommunene."

Dette er utfordringer Hvalerskolen skal arbeide med gjennom 2008.

Hvaler kommune nådde regjeringens mål om full barnehagedekning i 2007. Det vil si at alle som ønsket barnehageplass innen fristen for hovedopptaket våren 2007, skulle få plass eller tilbud om plass i løpet av året. Ved utgangen av søknadsfristen som var 1. mars, var det 68 barn som hadde søkt om plass i våre barnehager. Av disse har 64 barn fått tilbud om plass. 4 søknader var med oppstart i 2008 og 11 barn har takket nei til plassen.

2007 har vært et år med hektisk byggeaktivitet i alle våre barnehager.

Brekke barnehage var ferdig utbygget i januar 2007 og personalet har arbeidet iherdig med å få de nye lokalene til å bli funksjonelle enheter der barn og voksne trives.

Asmaløy barnehage fikk begynne å bruke nye arealer 1. november og Hauge barnehage skal være inne i nye lokaler ved årsskiftet. Personalet i barnehagene har gjort en flott innsats slik at barnehagene har kunnet opprettholde tilbudet for barn og foreldre under byggeperioden.

I Agenda rapporten påpekes det i oppsummeringen (s.89):

- at kommunen har lav dekningsgrad i forhold til de andre kommunene. Utviklingen i 2007 har vært meget positiv og i forbindelse med utbyggingen av våre barnehager har det vært en betydelig økning i antall plasser dette året.
- at 5 % av barnehagebarna i Hvaler kommune er barn med funksjonshemninger eller særlige behov. Disse forholdene påvirker det økonomiske bildet for våre barnehager. I Opplæringslova § 5-7, heter det at: "Barn under opplæringspliktig alder som har særlige behov for spesialpedagogisk hjelp, har rett til slik hjelp." Barn med spesielle behov blir ivaretatt i barnehagene med spesialpedagogisk hjelp og ekstra bemanning der dette er behov for.
- at barnehagene i Hvaler hadde et høyt kostnadsnivå i 2006. Gjennom økning av antall plasser i 2007 prøver vi å senke kostnadsnivået for barnehagene generelt.
- at vi bare har kommunale barnehager. Det er flere aktører som har vært i samtale med kommunen om eventuelt oppstart av private barnehager.

Kultursiden i seksjonen har et meget nøkternt budsjett og Agenda påpekte at de lå noe under de andre kommunene vi sammenlignet oss med.

Grunnet seksjonens økonomiske utfordringer har man ikke rukket å fordele foreslått ramme ned på de enkelte virksomheter og skjematikken i tabellene er heller ikke etterfulgt. Derfor er tabellene tomme i rubrikken på forslått driftsramme for 2008-2011 og ønskede tiltak utenfor ramme på både drift og investering.

4.2 Økonomisk ramme Seksjon Opplæring og kultur

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Opplæring og kultur	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	40 594	39 600	40 170	41 375	42 616	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			42 500	39 158	39 254	38 298
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i seksjonssjefens prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011			635			
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i seksjonssjefens prioriterte rekkefølge:						

Rammene som kommunestyret vedtar er bindende for seksjonen og utvalget for kultur og personrettede tjenester (UKPT), mens rammene som UKPT vedtar er bindende for virksomhetene. Innenfor rammene har seksjonen og virksomhetene plikt til å bruke ressursene på en slik måte at det tas størst mulig hensyn til publikum og brukere. Seksjonen og virksomhetene har også selv ansvaret for å gjennomføre reduksjoner i ressursbruken på en måte som er til minst mulig ulempe for brukere og innbyggere, når det er behov for korrektive tiltak som følge av at rammene ikke kan holdes.

Bemanningen i seksjonen besto i 2007 av 107,3 årsverk fordelt på 138 ansatte. På slutten av året økte bemanningen i barnehagene som et resultat av de siste utbyggingene. Vi går derfor ut av 2007 med 111,8 årsverk fordelt på 145 personer. Deler av denne økningen ble meldt i årsbudsjettet for 2006. (Bemanningen i seksjonen besto i 2006 av 103,24 årsverk fordelt på 132 ansatte, dette vil i 2007 øke med 5,2 årsverk slik at antall årsverk vil bli 108,44 fordelt på 140 ansatte. Denne økningen er i forhold til elever med særskilte behov.)

	2006	2007
Administrasjon	1,5	1,5
Floren skole	20,1	20,1
Åttekanten skole	18,7	16,7
Hvaler u. skole	22,7	25,3
Kultur	4,2	5,2
Brekke b.h.	10,7	12,9
Asmaløy b.h.	10,8	13,0
Hauge b.g.	13,8	17,1
Totalt årsverk	102,5	111,8

4.2.1 Administrasjon opplæring og kultur - ansvar 72000

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Adm opplæring og kultur	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	778	-698	472	472	472	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			1 031	1 031	1 031	1 031
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Administrasjonen består av sjef for seksjon av Opplæring og kultur i hel stilling, samt av merkantilt personale i 50 % stilling. Årsaken til at nettorammen er negativ er at noen inntektskilder innen barnehage og refusjonskrav fra andre kommuner føres her fordi man på budsjetteringstidspunktet ikke vet hvor ressursbehovet vil oppstå.

4.2.2 Virksomhet Asmaløy barnehage - ansvar 72110

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Asmaløy barnehage	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	600	526	526	526	526	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			663	663	663	663
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Bemanningen i virksomheten besto 2007 av 13 årsverk fordelt på 15 ansatte.

Barnehagen har 30 barn over 3 år og 23 barn under 3 år ved avslutningen av 2007. Antallet vil øke med ytterligere 3 barn i 2008.

1.oktober ble det åpnet to nye avdelinger i barnehagen og den er i dag en fire avdelings barnehage.

Frem til ferdigstilling av de nye avdelingene har barnehagen hatt en midlertidig avdeling i Hvalerhallen, men nå er alle barna samlet under samme tak.

Asmaløy barnehage har i 2007 23 barn under 3 år. Barn under 3 år opptar 2 plasser pr. barn.

Det medfører lavere inntekt samtidig som vi opprettholder samme grunnbemanning.

Effektiviseringstiltak 2008

Vi har allerede tatt inn flere barn enn tidligere år, og vil ytterligere øke antall barn fra januar 2008

Barnehagen har gjennom omorganisering innen avdelingene kunnet øke antall barn på avdelingene.

4.2.3 Virksomhet Brekke barnehage - ansvar 72120

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Brekke barnehage	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	1 568	1 389	1 389	1 389	1 389	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			1 902	1 902	1 902	1 902
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Bemanningen i virksomheten består høsten 2007 av 12,90 årsverk fordelt på 16 ansatte.

Barnehagen har 12 barn under 3 år og 26 barn over 3 år i 2007.

Brekke barnehage åpnet en ny avdeling 1.januar 2007 og har nå 3 avdelinger.

Ventelisten for inntak i barnehagene domineres av barn som er mellom 0-2 år, det innebærer at inntekten blir lavere mens grunnbemanningen er den samme, og kommunens andel av utgiftene øker.

I år har det vært en hovedvekt av søkere fra vestre Hvaler. Dette medfører at det kan bli en utfordring å få fylt opp plassene i Brekke barnehage. Mange takker nei til barnehagetilbud pga lang kjørevei.

Brekke barnehage har pr i dag 3 barn som bor i vestre Hvaler.

Vi har på Brekke en småbarnsavdeling med barn fra 0-2 år (hovedvekt av 1-åringer).

En avdeling er for barn 2-4 år. Den siste avdelingen er en avdeling med fokus på natur, med barn i alderen 3- 5 år.

For å frigjøre plass til nye søkere må vi flytte barn mellom avdelingene så langt det lar seg gjøre.

Effektiviseringstiltak 2008:

Vi vil prøve å ta inn 1 barn mer på hver avdeling for å øke inntektene i en presset økonomisk situasjon.

Samtidig prøver vi kontinuerlig å se på hvordan vi kan utnytte ressursene på en best mulig måte. Ved kort sykefravær prøver vi å omrokere på resten av personalet i den grad dette er mulig..

4.2.4 Virksomhet Hauge barnehage - ansvar 72130

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Hauge barnehage	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	626	1 282	1 282	1 282	1 282	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			1 710	1 710	1 710	1 710
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Bemanningen i virksomheten består høsten 2007 av 13,80 årsverk fordelt på 17 ansatte. Barnehagen har i dag 9 barn under 3 år og 36 barn over 3 år, dette utgjør 54 plasser i 2007. F.o.m uke 50 blir vi 19 barn under 3 år og 42 barn over 3 år, dette utgjør 76 plasser i 2008. Dette vil medføre en økning til 17,10 årsverk fordelt på 21 ansatte frem til august 2008 (i.h.t spesialpedagogisk hjelp)

Virksomheten har lagt inn tiltak for å imøtekomme utfordringene rundt innsparingen i seksjonen og i.h.t Agenda Rapporten som ble lagt fram i august 2007.

Tiltaket er en utvidelse av barnegruppene og en bemanningsøkning ved Virksomheten. Det vil si at vi får en småbarnsgruppe (1-2 år) med 14 barn + 4 ansatte (2 førskolelærere og 2 fagarbeidere) istedenfor 9 barn + 3 ansatte som i dag + at vi får en stor avdeling (3-6 år) med 25 barn + 4 ansatte (2 førskolelærere og 2 fagarbeidere) istedenfor 18 barn + 3 ansatte som i dag. Dette betyr at vi tar inn 5 barn under 3 år + 1 førskolelærer og 7 barn over 3 år + 1 førskolelærer, og det vil utgjøre en inntekt på ca kr 200 000,-.

4.2.5 Virksomhet Hvaler ungdomsskole - ansvar 72210

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Asmaløy skole	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	11 829	12 748	12 648	12 648	12 648	
Foreslått driftsramme øk.plan 2008-2011			avventes			
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Bemanningen i virksomheten besto i høsten 2007 av 25,3 årsverk fordelt på 28 ansatte. Fra november 2007 er bemanningen redusert med 0,6 årsverk til 24,7, fordelt på 27 ansatte.

Budsjettet legges i forhold til disse forutsetningene.

- Antall stillinger (ledelse, pedagogisk personale, assistenter og merkantil medarbeider) fra og med 01.01.08 videreføres med 24,7 årsverk. Av disse er en stilling vikariat for lærer i morspermisjon. De øvrige er faste stillinger
- Lønn er budsjettert med utgangspunkt i ajourført oversikt over lønnsutgifter for de stillingene som er angitt over. Funksjonstillegg er inkludert.
- Det er ikke budsjettert med påslag i øvrige driftsutgifter ut over prisstigning.

4.2.6 Virksomhet Floren skole - ansvar 72220

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Floren skole	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	11 565	10 944	10 844	10 844	10 844	
Vedtatt t driftsramme øk.plan 2008-2011			avventes			
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
1. Adm ressurs 30%			120			
2. Definerte behov bygning og IKT			150			
3. Brannsikring iht tilsyn						
4. Vedtatt HMS /vedlikehold						
5. Veiledning IKT			80			
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Høst 2007 er skolens bemanning 20,1 årsverk fordelt på 26 personer. For 2008 er *minimum* beregnet til 19,6 årsverk (vår) og 19,1 årsverk (høst).

Dette forutsettes å ivareta et tilfredsstillende opplæringstilbud i forhold til

- økt elevtall
- nåværende individuelle rettigheter
- nye rettigheter under utredning
- nye elevrettigheter etter skolestart
- økt timetall trinn 1-4

Bemanningsreduksjon og konsekvenser

- Tilsetting i lærerstilling etter oppsigelse er utsatt, omdisponering av kommunens lærerkorps drøftes. Det er nå én mannlig lærer igjen ved Floren skole.
- Budsjettet gir ikke rom for å videreføre nåværende tilbud på Floren skole, men krever omlegging allerede i vårhalvåret. Et årstrinn trenger ny kontaktlærer, og spesialundervisningen må legges om.
- To store og sammenfallende endringsprosesser i Hvaler kommune har hatt og har betydning for den daglige driften ved skolen - ny skolestruktur og overgang til virksomhetsmodell. Arbeidet med disse strukturendringene sammen med en nærmest total ombygging av skolen, har medført både en forsinkelse av Kunnskapsløftet og et merkbart forbruk av det overskudd som er nødvendig for å takle den enkelte elevs rettigheter og behov. Så vel fraværet av overskudd som opplevelsen av å henge etter, vil lett kunne ha en demotiverende effekt.
- Ny arbeidstidsavtale (tariff 2006) forutsatte en revurdering og økning av administrasjonsressursen ved barneskolene etter gjennomført omlegging. Dette er det ikke tatt høyde for.
- En allerede erfart konsekvens av en såvidt stram bemanningssituasjon, er økt frustrasjon, økt personalslitasje og dermed også økt sykefravær med tilhørende vikarproblematikk. Dette har betydning for resultatet av kommunens innsats som IA-bedrift, og det vil ha stor betydning for opplæringens kvalitet. På Kirkøy er det tradisjonelt ingen selvfølge at man får tilsatt nødvendig kompetanse eller at det er noen å ringe til.
- Regjeringens signaler om økt tilskudd til grunnskolen oppleves ikke å nå fram til elever og lærere i Hvaler. Dette styrker ikke motivasjonen for frisk innsats med nye oppgaver.

Til *drift utenom lønn* tas det så godt som mulig hensyn til realitetene (regnskap pr 15.okt). Det meste er lagt på samme nivå som tidligere uten prisvekst. Små justeringer er foretatt for å sikre reform- og vedlikeholdsrelaterte behov. Faste utgifter er så langt mulig lagt i forhold til kjent kostnadsnivå.

Investeringsbehov signaliseres i henhold til vurderte reelle behov, HMS-forhold og brannsikringspålegg. Gymbygg/samfunnshus er for tiden delvis stengt for bruk.

Noe av investeringsbehovet ses i sammenheng med rammen til vedlikehold av kommunens eiendommer (teknisk drift).

Kommentarer til ønskede driftstiltak utenfor rammen:

1. Nødvendig justert omfang av inspektørstilling som konsekvens av ny lederstruktur og virksomhetsmodell med betydelig utvidelse av ansvar/oppgaver
2. Behov som ikke er ivaretatt ved utbygging/rehabilitering
3. Jf rapport etter branntilsyn juni 2007.
4. Tilpasning og vedlikehold i henhold til rapporterte avvik ved vernerunde.
5. Nasjonal satsning på IKT som en av fem grunnleggende ferdigheter betyr et nytt ressursbehov i form av veiledning innen IKT (20%). Dagens rammer er ikke tilpasset slikt behov.

4.2.7 Virksomhet Åttekanten skole - ansvar 72230

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Åttekanten skole	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	10 543	9 800	9 700	9 700	9 700	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			avventes			
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011			135			
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
1. Rehabilitering av skolebygg			265			

Bemanningen i virksomheten besto i 2007 av 16,7 årsverk fordelt på 22 ansatte. Dette vil i 2008 reduseres med 0,6 årsverk slik at antall årsverk vil bli 16,1 fordelt på 21 ansatte.

Ett *realistisk* budsjett som tar høyde for å videreføre dagens aktivitetsnivå med alle fast ansatte medfører overskridelse av foreslått ramme.

Kommentarer til ønskede investeringstiltak utenfor rammen:

1. Rehabilitering av toaletter i Åttekanten bygget, samt skifting av to vinduer + nedvasking og maling av fasaden i Firkanten (265 000).

4.2.8 Virksomhet Kultur - ansvar 72800

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Kultur	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	3 082	3 708	3 309	3 309	3 309	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			4 176	4 176	4 176	4 176
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
1. Kunstprosjekt på Røsshue			100			
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011			500			
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
1. Verneplaner for kulturminner			250			

Bemanningen i virksomheten for 2007 er 5,2 årsverk fordelt på 15 ansatte.

Det er videreført nødvendige ressurser i det nye ungdomstilbudet i Hvalerhallen ved at avdelingsleder har fått 100 % stilling. Tilbudet er åpent hver hverdag fra klokken 1500 – 2200 og muliggjøres med ansatte og gjennom samarbeidsavtalen og tilsyn i Hvalerhallen med Idrettsrådet.

I tillegg er stillingen på biblioteket økt fra 91 % til 100 %. Biblioteket skal bistå skolene i større grad en tidligere ved digitalisering og omfordeling av litteraturen ved i ulike skolene.

I budsjettet for 2008 er det lagt inn Kr. 150.000,- til samarbeid med Opplev Fredrikstad AS. Det er et uttrykt ønske fra næringslivet at det prioriteres deltagelse i markedsføring av Hvaler i en eller annen form. I den

forbindelsen er det viktig at virksomhet kultur kan bidra med både personale og midler i etableringen av næringsteam i kommunen.

Kulturskolen har siden høsten 2004 til mars i 2007 blitt drevet uten avdelingsleder. Det nye delegeringsreglementet i kommunen legger opp til at kulturskolen skal ha en ledelse. Fra mars i år har det blitt ansatt kulturskolerektor i 50 % stilling. Denne ressursen ønskes øket fordi vi ser et stort behov for å styrke kulturskoletilbudet for å oppå mål om 30 % deltagelse fra elevene i grunnskole. Tilbudet vil også gi større inntekter. En 100% stilling som kulturskolerektor vil generere inntekter i samme størrelsesorden som utgiftene, ved at det kan settes i gang flere tilbud som baseres på egenandeler. En utvikling mot at kulturskolen skal kunne gi kurs og opplevelser til flere grupper enn grunnskolebarn muliggjøres ved dette. I denne sammenhengen ønsker Virksomhet kultur å overta Kornmagasinet og utvikle dette til en kulturell møteplass. På denne måten mener vi at Hvalerkulturen kan bli synliggjort i større grad med konserter og utstillinger. Inntekter på utleie er beregnet til ca. Kr. 100.000,- i 2008.

Kommentarer til ønskede driftstiltak utenfor rammen:

1. Hvaler Kunstforening er i gang med et meget spennende StenKunst prosjekt på Røsshue Kirkeøy. De er flinke til å søke og finne eksterne finansieringskilder, men trenger også synlige bidrag fra kommunen blant annet for å muliggjøre støtte fra andre offentlige organer som fylkeskommunen. Ved å gi drifttilskudd til StenKunstHvaler over de to siste årene kan dette også generere et interessant samarbeid med våre svenske naboer, gjennom et Interegg – prosjekt, som igjen vil skape blest om Hvaler og kunne øke formidlingsdelen mot kunst innad i kommunen og i forhold til en utvikling av destinasjonen Hvaler som reisemål.

Kommentarer til ønskede investeringstiltak innenfor rammen:

1. Idrettsrådet og Hvaler Idrettslag ønsker at kommunen skal engasjere seg i kunstgressbanen på Asmaløy ved å kjøpe andeler for kr. 500.000,-. I et slikt andelskjøp bør også ungdomsskolens bruk av banen sikres og formaliseres.

Kommentarer til ønskede investeringstiltak utenfor rammen:

1. Ved å utarbeide nødvendige verneplaner for flere av kulturminnene våre kan det fokuseres på vedlikehold og restaurering av disse. Slike verneplaner muliggjør midler fra flere offentlige institusjoner for det nødvendige arbeidet. Uten klare verneplaner har vi ikke mulighet til å søke eksternt finansiering.

Ønskede fokusområder:

Akerøya Fort.

Bronsealderøser – Særlig de to på Herføll, "Langrøssset" og "Herføllsåta" og den ene syd på Søndre Sandøy, "Røssset"

Hustuftene – Sjursholmen, Nedgården, Gilbergodden og Skaarsnes.

Gamle sjømerker – Varder, båker og merker (trolløyer og verpemerker)

I verneplanene skal det også utarbeides hvordan formidlingsopplegg kan gjennomføres og presenteres med tanke på turisme og reiselivssatsing.

Samarbeidspartnere: Fylkesarkeologen, Nasjonale festningsverk, Østfoldmuseet, Fredrikstad Museum, Kystverket, Forsvarsmuseet og diverse departement.

4.3 Hvor vil vi og hvordan kommer vi dit?

Agenda har en egen rapport for kostnadsgjennomgang for skole. I konsulentenes hovedkonklusjon og anbefalinger (s42) står det:

"Etter vår erfaring er det viktig at en slik fordeling gjennomføres i form av en prosess, der alle blant annet alle rektorene deltar. Når en skal utforme en konkret fordelingsmodell er følgende viktig

- At en størst mulig grad gjør bruk av objektive kriterier, dvs f eks elever (med justering for antall timer pr. uke), antall trinn en gir undervisning i tillegg til en liten fast ressurs pr. skole.

– Håndtering av ressurser til elever med spesielle behov er en utfordring, men erfaringer fra andre kommuner tilsier at det er mulig å få til en må større grad av "objektivitet" i forhold til i dag

- At en ser "behovet", i form av kriterier, i forhold til den totale ressurstilgangen og ikke for eksempel splitter dette opp i grunnressurser, ressurser til spesialundervisning og ressurser til

Skoleassistenter

For å få ro rundt ressurstilgangen til skolen tror vi at det viktig å finne fram til kriteriesett og utgiftsnivå som kan være stabilt over tid; noe som trolig også skal til for å bedre dialogen mellom ulike aktører.”

Rapporten setter fokus på at aktiviteten i skolene er for høy i forhold til andre kommuner som vi kan sammenligne oss med. Seksjon for opplæring og kultur har en stor utfordring i å senke aktiviteten på skoleområdet. Dette krever en gjennomgang av hele tildelingsmodellen for skolene i Hvaler kommune. Skolene må få en realistisk ramme å styre etter som tar hensyn til lover og forskrifter, men samtidig gir virksomhetslederne mulighet for lokale tilpasninger.

Det må vurderes om denne nedgangen skal gjennomføres ved naturlig avgang eller om man skal måtte gå til oppsigelser. Dette vil kreve en kartlegging og gjennomgang av kommunens virksomheter på skolesiden. Dette arbeidet skal gjennomføres i 2008.

Seksjon for opplæring og kultur vil på en profesjonell måte gjennomgå alle aspekter i vår tildeling. Vi vil se på organisering, bemanning og behov i dette arbeidet.

Grunnskolen har mange store utfordringer i 2008 ved siden av at de må senke aktiviteten.

- Skolene skal videreutvikle seg som selvstendige enheter under en felles plattform for Hvaler skolene.
- Skolene skal fortsette utviklingen av et godt læringsmiljø med eleven i sentrum for all undervisning, både ordinær undervisning og tilpasset opplæring.
- Videreutvikle gode modeller for elevmedvirkning og evaluering
- Videreutvikle samarbeid hjem skole

Barnehagene skal prøve ut nye organisasjonsformer i 2008. Full barnehagedekning er målet også i 2008, alene eller sammen med private aktører.

Virksomhet Kultur har en viktig oppgave i Hvaler samfunnet som et bindeledd mellom lag, foreninger og kommunen.

Gjennom samarbeidsavtalen med Opplev Fredrikstad og Hvaler vil markedsføringen av Hvaler kommune nå langt utenfor våre egne grenser.

Arbeidet med det igangsatte bygdebokprosjektet vil bli videreført innenfor vedtatte rammer.

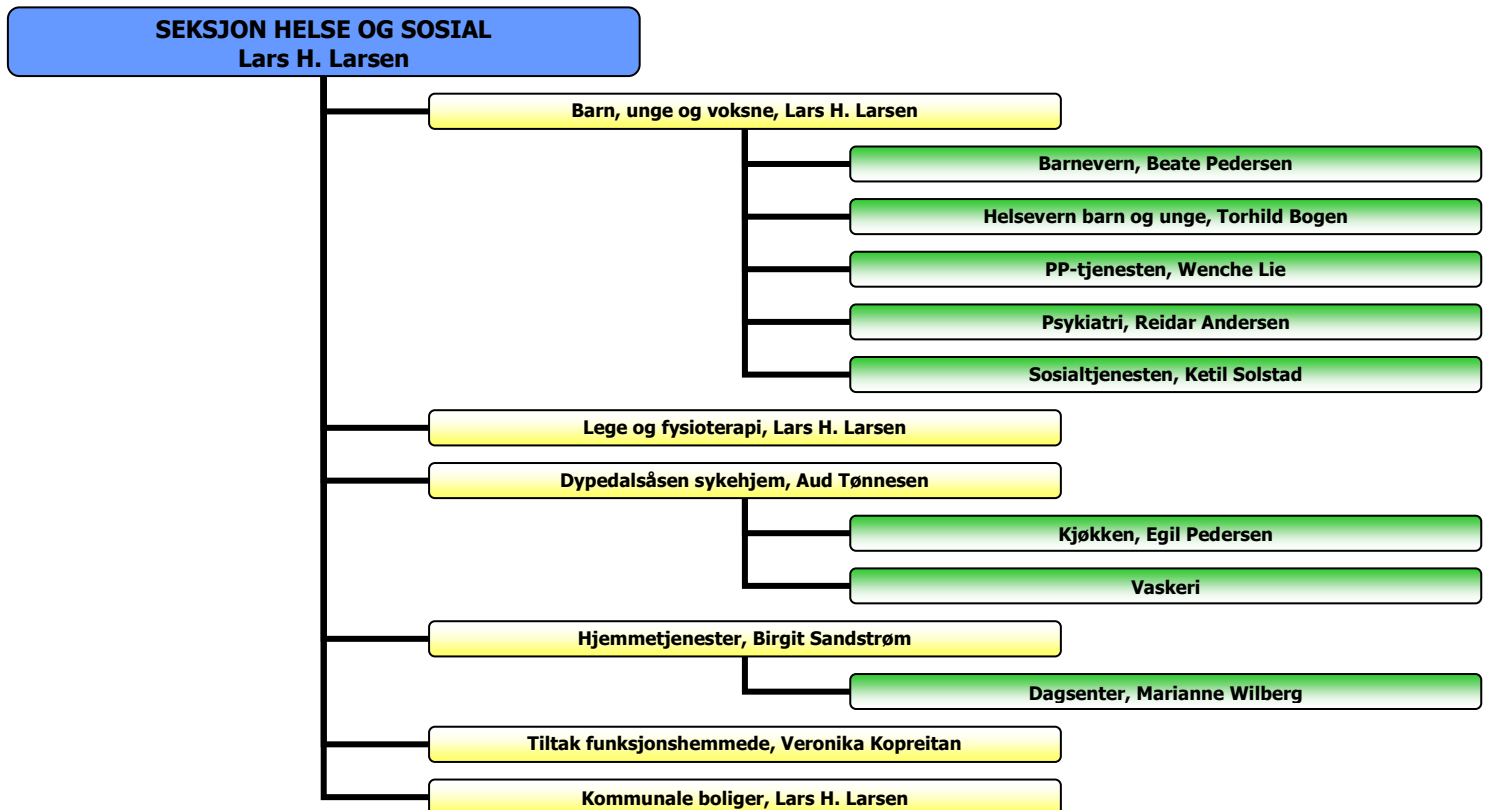
Virksomhet Kultur skal sammen med barnehager og skoler se på naturlige arenaer for aktiviteter på tvers av virksomhetene bl.a. gjennom bruk av bibliotek og kulturskolen

Hvalerhallen er en arena for ungdoms- og idrettsarbeid, og vi vil se på muligheter for videre utvikling på dette området.

Hvaler Kunstforening er i gang med fjerde etappe i et meget spennende StenKunst prosjekt på Røsshue Kirkeøy.

5 Seksjon helse og sosial

Seksjon helse og sosial består av følgende virksomheter og avdelinger, med respektive ledere:

5.1 Hovedendringer fra 2007 til 2008

Kommunestyret fattet i møte 12.12.2007 i sak 78/07 vedtak om at seksjonsramme for Helse og sosial for budsjettåret 2008 skal være kr. 55.200.000.

Budsjettrammen for Seksjon Helse og sosial gir en generell økning på 1,7% som ikke kompenserer for økende pris- og lønnsvekst i 2008.

Andre stikkord som bør nevnes:

- Hvaler kommune vil slutføre drøftinger med Fredrikstad kommune om felles kommunelege.
- Det vil være behov for flere sykehjemsplasser i årene fremover. Det er budsjettert med totalt 18 mill kroner i investeringsbudsjettet, 2 mill i 2008 og 16 mill i 2009. Staten vil refundere inntil kr 600 000.- for hver nye sykehjemsplass som bygges.
- Det skal prosjekteres for boliger med muligheter for heldøgns pleie og omsorg (tilsyn) for personer med psykiske lidelser og rusproblemer. Det er budsjettert med totalt 14,5 mill kroner i investeringsbudsjettet, 0,5 mill i 2008 og 14 mill kr. I 2009. Staten vil refundere inntil kr 400 000.- for hver bolig.
- Økte øremerkede midler til psykiatri vil opprettholde muligheter for psykisk helsearbeid i NAV, hjemmetjenesten og dagsenter.
- Hvaler kommune vil være en NAV kommune fra mai 2008 med kommunale tjenester fra psykiatri og sosialtjenesten.

5.2 Økonomisk ramme Seksjon Helse og sosial.

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Eldre og sosial	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	46 600	53 100	54 590	56 228	57 915	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			55 200	54 599	54 911	56 546
Ønskede driftstiltak utenfor vedtatt ramme, i seksjonssjefens prioriterte rekkefølge:						
1. Styrke bemanning med 1 årsverk Hjemmetjenest			374			
2. Gjenopprette 50% saksbeh, barnevern			250			
3. Økt administrativ støtte helse			50			
4. Styrke PPT tjenesten			100			
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011			3 750	30 000	0	0
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i seksjonssjefens prioriterte rekkefølge:						

Bemanningen i seksjonen besto i 2007 av 82 årsverk fordelt på 120 ansatte.

Rammene som kommunestyret vedtar er bindende for seksjonen og utvalget for kultur og personrettede tjenester (UKPT), mens rammene som UKPT vedtar er bindende for virksomhetene. Innenfor rammene har seksjonen og virksomhetene plikt til å bruke ressursene på en slik måte at det tas størst mulig hensyn til publikum og brukere. Seksjonen og virksomhetene har også selv ansvaret for å gjennomføre reduksjoner i ressursbruken på en måte som er til minst mulig ulempe for brukere og innbyggere, når det er behov for korrektive tiltak som følge av at rammene ikke kan holdes.

Den økonomiske ramme for Helse og sosial øker med kr. 900 000.- eller 1,7% fra 2007 til 2008. Det er i rådmannens budsjetttrundskriv anbefalt en pris og lønnsvekst på 4% slik at den økonomiske ramme for seksjonen vil få en reell økonomisk nedgang. 25% av det anbefalte kostnadsreduksjon som konsulentfirma Agenda anbefalte ligger innbakt i rammen.

Kommunestyret vedtok i møte den 12.12.2007 å øke budsjettrammen til seksjon Helse og sosial med kr 1.200.00 utover rådmannens forslag slik at vedtatt seksjonsramme ble kr. 55.200.000.

Øvrige kommentarer til budsjettet vil beskrives under den enkelte virksomhet.

5.2.1 Administrasjon Helse og sosial - ansvar 73000

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Administrasjon helse og sosial	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	1 315	1 216	1 216	1 216	1 216	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			1 243	1 243	1 243	1 243
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Budsjett for administrasjon i seksjon helse og sosial inneholder ingen store endringer fra i fjor. Administrasjon for seksjonen består av seksjonssjefen og en sekretær i hele stillinger.

5.2.2 Virksomhet Barn, unge og voksne - ansvar 73100

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Barn, unge og voksne	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	10 606	10 693	11 051	11 051	11 051	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			5 888	5 888	5 888	5 888
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
1. Gjenopprette 50% saksbehandler på barnevern.			250			
2. Øke administrativ støtte.			50			
3. Styrke PP-tjenesten			100			
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011			500	14 000		
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Bemanningen i virksomheten besto i 2007 av 13 årsverk fordelt på 17 ansatte. Det vil i 2008 bli reduksjon i bemanningen ved barnevern med 0,5 årsverk og helsevern for barn og unge (helsestasjon) med 0,1 årsverk.

Virksomheten består av barnevern, helsevern barn og unge, PPT.

Psykiatritjenesten og sosiale tjenester blir en del av NAV kontor i 2008, mens administrering av PPT er foreslått overført til seksjon oppvekst og kultur. Tidligere år har vi fått tilbakemeldinger fra Fylkesmannen i Østfold om at tjenesten er "faglig smal" grunnet lite bemanning i avdelingen. Det foreslås en tilleggsbevilling utenfor rammen som vil gi muligheter for økt kompetanse via kjøp av konsulenthjelp.

Det er i budsjettet foreslått en reduksjon i bemanningen med en 50% stilling i avdelingen for barnevern. Dette vil i hovedsak gå ut over saksbehandlingen i avdelingen. Det vil i noen grad gå ut over barna som får tjenester via barnevernet.

Helsevern barn og unge (helsestasjon og skolehelsetjenesten) er budsjettet med 10% reduksjon i bemanningen. Det ble også i fjor redusert med 20% stilling. Avdelingen reduseres med kr. 216 000.- (8%) i forhold til 2007.

Psykiatritjenesten får økte øremerkede midler i 2008. Øremerkede midler tilføres dagsenter på Dypedalåsen, tilskudd til drift av helsestasjon og hjemmetjenesten i tillegg til driften av psykiatritjenesten. Kommunens andel til psykiatritjenesten reduseres med kr. 402 000.- (fra 506 000.- til 104 000.-) i forhold til 2007.

Kommentarer til ønskede driftstiltak utenfor rammen:

1. På grunn av reduksjon i den økonomiske rammen til seksjonen er avdeling barnevern redusert med 50% stilling som saksbehandler. Det vil være lite ressurser til saksbehandling og det foreslås en økning på kr. 205 000.- slik at bemanningen kan opprettholdes.
2. På grunn av reduksjon i den økonomiske rammen til seksjonen er avdeling for helsevern barn og unge redusert. Det vil være ønskelig med økt ramme på kr. 50 000.- slik at avdelingen kan økes med administrativ støtte.
3. Det er ved flere anledninger, blant annet fra Fylkesmannen i Østfold, påpekt sårbarheten i kommunens PP-tjeneste. Det er ikke foreslått tiltak i PPT budsjettet for å øke dette. Det er foreslått tiltak utenfor rammen med kr. 100 000.- som vil bidra til å kunne inngå avtaler med fagpersoner/kommuner som igjen vil bidra til å øke tjenestens faglige bredde.

Kommentarer til ønskede investeringstiltak innenfor rammen:

1. Etablering av 5 boliger pluss personalbase i 2009. Boligene bør ligge sentralt i Hvaler kommune med utgangspunkt i nærhet av riksvei (offentlig kommunikasjonsmiddel). Investeringen vil bli gjennomført i samsvar med psykiatriplan 2007-2010. Regjeringen foreslår i forslag til statsbudsjett 2008 en støtte pr bolig på inntil kr. 400 000.-.

5.2.3 Virksomhet Lege og fysioterapi - ansvar 73200

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Lege og fysioterapi	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	5 774	6 024	6 024	6 024	6 024	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			5 658	5 658	5 658	5 658
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Bemanningen i virksomheten besto i 2007 av 4,29 årsverk fordelt på 9 ansatte.

Budsjettet viderefører legetjenesten som i 2007. Driftstilskudd til privat fysioterapi (Dypedalåsen) administreres fra denne virksomhet. Kommunal ansatt fysioterapeut flyttes og administreres fra virksomhet sykehjem (jfr sak i UKPT 26/06).

Budsjett for legetjenesten vil kunne videreføre samarbeide om Fredrikstad og Hvaler legevakt. Det vil gi muligheter for samarbeid om miljørettet helsetjenester og smittevern. Og det vil gi muligheter til å finansiere et eventuelt samarbeid om felles kommunelege.

5.2.4 Virksomhet Dypedalåsen sykehjem - ansvar 73300

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Dypedalåsen sykehjem	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	12 452	13 659	13 659	13 659	13 659	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			15 054	14 454	14 454	14 454
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011			2 000	16 000		
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Bemanningen i virksomheten besto i 2007 av 26 årsverk fordelt på 40 ansatte. Bemanningen vil videreføres i 2008

Virksomheten består av sykehjemmet, kjøkken og vaskeri.

Budsjettforslaget som det er i dag vil si at vi i utgangspunktet har en bemanning på sykehjemmet med pleiefaktor på 0,96. Dette er kun medregnet pleiepersonell.

Med den bemanninga vet vi at det allerede er svært lav bemanning på dagtid helg.

Med et ekstrahjelpbudsjett på 300.000 vil det si at vi kan forsterke bemanning med ca. 0,75 stilling.

Det er 27 timer pr.uke. 15 av disse timene må gå til forsterking dagtid helg, da er det i gjennomsnitt 1 og $\frac{3}{4}$ time igjen til forsterking av kveld. Det vil i prinsippet si at det vil være 5 på jobb kveldstid på 28 beboere. Ut i fra det belegget vi har hatt gjennom hele 2007, 4.-5 i overbelegg blir merutgiftene for innværende år ca 700 000. (dette er en gjennomsnittlig økning i belegget på 19%).

Blir økning i belegget det samme for neste år, 28 beboere, og vi øker med en 0,75% stilling vil bemanningsfaktoren på sykehjemmet bli 0,84. Dette er svært lavt! Det vil helt klart medføre en reduksjon i standarden på tjenesten og avvik i forhold til disse.

Blir dette situasjonen må vi se på andre løsninger, f.eks reduksjon på kjøkken.

Kommunedelsplan for pleie og omsorgstjenester er under utarbeidelse og vil bli lagt ut på høring i løpet av 2007 og politisk behandlet i første tertial 2008. Denne vil med stor sikkerhet konkludere med et behov for 12 til 15 nye plasser frem mot 2020. Drift pr. sykehjemsplass koster jfr KOSTRA (06) ca kr 670 00.- for

Hvaler kommune og gjennomsnittet for KOSTRA gruppe 1 ca. kr 660 000.-. Det vil si nødvendige styrking av driftsmidler i løpet av få år i størrelsesorden 8 – 10 millioner kroner.

Legger man til grunn en utbygning av nye sykehjemsplasser på ca 700 kvm og en investeringskostnad pr. kvadratmeter på ca kr. 25 000.- vil en investering rundt 18 millioner kroner være nødvendig.

Kommentarer til ønskede investeringstiltak innenfor rammen:

1. Det er et stort behov for flere sykehjemsplasser i kommunen. Ut i fra antall plasser vil en foreløpig beregning gi grunnlag for utbygging på ca. 700 kvm. Erfaring og Kostra-tall viser et behov innen 2 år på mellom 10 og 15 sykehjemsplasser. Regjeringen sier i forslag til statsbudsjettet 2008 at hver sykehjemsplass kan refunderes med statstilskudd på inntil kr 600 000.- pr plass.

5.2.5 Virksomhet Hjemmetjenester - ansvar 73400

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Hjemmetjenester	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	11 833	12 223	12 223	12 223	12 223	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			12 685	12 685	12 685	12 685
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge: 1. Styrke bemanning med 1 årsverk.			374			
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Bemanningen i virksomheten besto i 2007 av 20 årsverk fordelt på 34 ansatte. Bemanningen vil videreføres i 2008

Virksomheten består av hjemmesykepleie og dagsenter for eldre og funksjonshemmede.

Hjemmetjenesten er lavt bemannet og har store utfordringer med å tilby tjenester som er innenfor det vedtatte kvalitetsbeskrivelsen. Hjemmetjenesten i Hvaler har stort press på tjenestene grunnet lav dekningsgrad for sykehjemsplasser.

Dagsenteret for eldre og funksjonshemmede vil bli drevet på samme nivå som i 2007. Dagsenteret har åpent fire dager i uken. Dagsenteret mottar kr 100 000.- årlig i driftsmidler fra Stiftelsen og pleiehjemsforeningen Dypedalåsen.

Kommentarer til ønskede driftstiltak utenfor rammen:

1. Hjemmetjenesten har svært lav bemanning målt mot antall beboere. For å kunne tilby en tilfredsstillende kvalitet på tjenestene må bemanningen økes. En fagstilling kostnadsberegnes til kr. 374 000.- pr år.

5.2.6 Virksomhet Tiltak for funksjonshemmede - ansvar 73500

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Tiltak funksjonshemmede	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	8 607	9 545	9 545	9 545	9 545	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			11 020	10 420	10 420	10 420
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Bemanningen i virksomheten besto i 2007 av 16,7 årsverk fordelt på 20 ansatte. Bemanningen vil videreføres i 2008

Med den bemanningen vi har per dags dato klarere TFF og gi et tilbud til de som får direkte bistand fra denne tjenesten. Dersom noen av disse brukerne vil endre sitt bistandsbehov til å trenge mer oppfølging eller det kommer nye brukere som trenger tjenester, har TFF ikke mulighet til å gi dette på en god måte. TFF har da ikke mulighet til å kunne gi et individuelt tilpasset tilbud ut i fra intensjonen i ansvarsreformen, tilbudet vil da ha preg av oppbevaring og ikke aktivisering.

5.2.7 Virksomhet Kommunale boliger - ansvar 73600

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Kommunale boliger	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	-1 992	-260	-260	-260	-260	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			-251	-251	-251	-251
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Virksomheten administrerer drift av bygningsmassen på Dypedalåsen eldresenter, sosiale boliger, boliger til funksjonshemmede (Oladammen), omsorgsboliger og psykiatriboliger. Husleien for alle kommunale boliger foreslås økt med 4% fra 01.01.2008.

5.2.8 NAV - ansvar 73700

(netto driftsramme i 1.000 kr) NAV	Regn 2006	Bud 2007	Bud 2008	Bud 2009	Bud 2010	Bud 2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010						
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			3 901	3 901	3 901	3 901
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011			1 250			
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

I løpet av mai 2008 vil Hvaler ha et NAV kontor som består av statlige tjenester innen trygd og arbeid. Kommunen vil legge administrasjon av psykiatri og sosiale tjenester inn i samarbeidet. Kontoret etableres i rådhuset og det vil være nødvendig med investeringer og ombygning av kontorlokaler og IT. Ledelse av virksomheten vil være et spleiselag mellom stat og kommune.

Sosialtjenesten reduserer sine utgifter med kr 570 000.-. Reduksjonen i budsjettet er i samsvar med sammenligningstall fra Kostra og rapporten fra Agenda. Gledelig er det at vi, på tross av reduksjon, kan øke bemanningen på sosialtjenesten med 100% stilling som tiltakskonsulent. Stillingen finansieres gjennom statlige øremerkede midler.

Kommentarer til ønskede investeringstiltak innenfor rammen:

Kommunen og staten vil ha et spleiselag på investeringer ved etablering av NAV kontor. Det skal etableres et NAV kontor i rådhuset. I det såkalte bakland, hvor saksbehandling og kundebehandling skal gjennomføres, kreves det omfattende ombygning. Det må etableres nye kontorer, IT- og telefoniløsninger. I front, nåværende servicetorg, skal det etableres to arbeidsplasser for NAV medarbeidere. I tillegg kreves det arbeidsplasser for NAV kunder(brukere). Det vil være umulig å fremskaffe oversikt over kostnader til etablering av NAV kontoret innen behandling av budsjett 2008. Det foreslås at et investeringsbudsjett oppad til kr 1 250 000.- vedtas. Halvparten av denne investering refunderes av staten.

5.3 Hvor vil vi og hvordan kommer vi dit?

Når det spesifikke målekartet skal utarbeides for denne seksjonen, diskuteres målene, måleindikatorne og resultatene som er presentert i Hvaler kommunes gjennomgående målekart. Målene og måleindikatorne blir for hver enkelt virksomhet/avdeling tilpasset og konkretisert i handlingsplaner. Målekartet for seksjonen Helse og sosial samler virksomhetenes mål. Når det gjelder målet med antall brukerundersøkelser vil det, der det er mulig, bli benyttet brukerundersøkelse fra KS. Dette gir oss muligheter til å sammenligne oss selv og med andre over tid.

Figur 3. Målekart for Seksjon Helse og sosial.

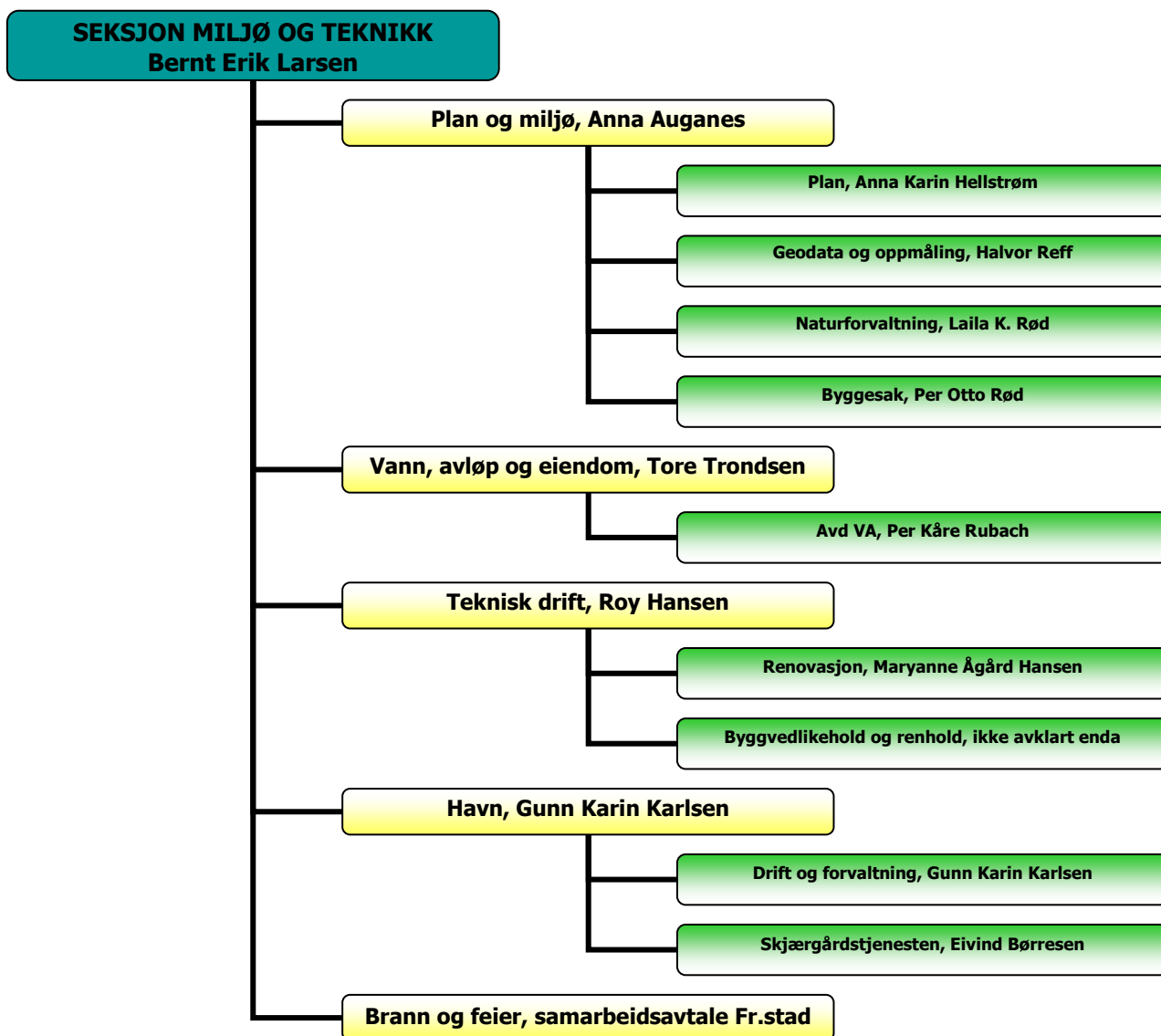
Fokus-områder	Mål	Måleindikatorer(M)	Målemetode	Resultatmål		
				Mål	ønsket	nedre
Brukere Tjenester	B1 God informasjon /kommunikasjon	B1.1 Antall virksomheter /avdelinger som har service- erklæringer	B1.1 Telle antall serviceerklæringer	B1.1	Alle	7
	B2 Gode tjenester	B2.2 Brukertilfredshet	B2.2 Brukerundersøkelse	B2.2 Sosial	4	3
				B2.2 Barnevern	4	3
				B2.2 Sykehjem	5,5	4,5
				B2.2 Hjemmetj	5	4
				B2.2 Psykiatri	5	4
	B3 Brukermedvirkning	B3.2 Dialogmøter	B3.2 Antall gjennomførte	B3.2	5	4
Medarbeider organisasjon	M 1 Godt arbeidsmiljø	M1.2 Sykefravær	M1.2 Registrert nivå/ registrert prosentendring	M1.2		
				Barn, voksne, unge	5%	8%
				Lege /fysiot,	11%	12%
				Sykehjemmet:	12%	15%
				Hjemmetj.	11%	13%
				Tiltak funksjonsh	7%	8%

Vi vil også:

- Arbeid og prosjektering av nye sykehjemsplasser/sykehjem må gjennomføres. Det skal i løpet av 2008 foreligge planer for utbygging med forslag til investering for nye sykehjemsplasser i 2009.
- Kommunedelsplan for pleie og omsorgstjenester med langsiktige mål skal være utarbeidet i løpet av 2007 og legges til høring og behandles i første tertial 2008.
- Ruspolitisk handlingsplan 2008 – 2011 fremmes for politisk behandling første tertial 2008.
- I løpet av mai 2008 vil NAV Hvaler være i drift med kommunale tjenester fra psykiatri- og sosiale tjenester. Prosjektleder vil være ansatt fra 01.november 2007.
- Bo og tjenestetilbudet til personer med rus og psykiske lidelser skal bedres.
- Arbeid og oppfølging av miljørettet helsevern og smittevern vil utvikles og følges opp på et kvalitativt og faglig høyt nivå i samarbeid med miljøavdelingen i Fredrikstad kommune.
- Hvaler kommune vil drøfte samarbeid om kommunelegefunksjonen med Fredrikstad kommune.
- Det skal prosjekteres for boliger med muligheter for heldøgns pleie og omsorg (tilsyn) for personer med psykiske lidelser og rusproblemer.
- Økte øremerkede midler til psykiatri vil arbeidet innenfor psykisk helsearbeid.
- Følge opp HMS-arbeidet og iverksette tiltak for å redusere sykefraværet.
- Dagsenter for eldre og funksjonshemmede videreføres på dagens nivå. Kommunen mottar årlig kr. 100 000.- i driftsstøtte fra Stiftelsen- og pleiehjemsforeningen Dypedal.

6 Miljø og teknikk

Seksjon miljø og teknikk består av følgende virksomheter og avdelinger, med respektive ledere:

6.1 Hovedendringer fra 2007 til 2008

Kommunestyret fattet i møte 12.12.2007 i sak 78/07 vedtak om at seksjonsramme for Miljø og teknikk for budsjettåret 2008 skal være kr. 10.000.000.

Vedtatt organisering er nå på plass mht virksomheter og avdelinger. Seksjonen ønsker i året som kommer å videreføre arbeidet med oppgavefordeling og samarbeid virksomhetene imellom. Arbeidet med å strukturere eiendomsforvaltning er startet og ventes sluttført i 2008, i samsvar med revidert delegeringsreglement.

Ytterligere innsparingskrav, bl.a. som følge av Agenda-rapporten, berører i sterk grad de ikke betalingsbaserte tjenestene så som veivedlikehold, renhold og vedlikehold av bygninger. Også en rekke andre ønskede aktiviteter, jfr. liste over ønskede driftstiltak utenfor ramme, må nedprioriteres.

Prosjekt for å gjennomgå/revidere renovasjonsordningen er startet, med mål om økt grad av kildesortering, begrensning i feillevering ved container-plassene samt bedre arbeidsforhold for de ansatte. Endringene vil bli presentert og lagt frem til politisk behandling, tidlig i 2008, med mål om gjennomføring i løpet av året.

Uttesting av nye containertyper og informasjon har allerede vist gode resultater. Innen Skjærgårdstjenesten er det igangsatt et tilsvarende evaluerings-/utviklingsprosjekt med mål om reduksjon i avfallshenting fra naturhavnene og vridning av tjenesten mot informasjon og andre former for service, skjøtsel og tilrettelegging.

Seksjonen har mange tjenesteområder som er basert på gebyrinntekter. Her foreslåes ingen reduksjoner i tjenestetilbudet, men gebyrene må heves mer enn generell prisstigning for å sikre selvkostprinsippet. Dette gjelder plan- og byggesak samt renovasjon, mens bruk av opparbeidet VA-fond igjen gir oss mulighet for å redusere årsavgiftene på dette tjenesteområdet. Det er særlig lønnsveksten og store rekrutteringsproblemer som bidrar til prisveksten.

Den vedtatte organisasjonsplanen for kommunen forutsetter at næringsutvikling og beredskap organiseres som tverrfaglige team som ledes av seksjonen. Teamene er foreløpig ikke etablert og det er heller ikke lagt inn økte personellressurser for å løse teamenes oppgaver. Næringsutvikling kan beskrives som ønsket, men frivillig, mens beredskapsarbeidet er av nødvendig karakter.

Trafikksikkerhet er et tema som har stått høyt på den politiske dagsorden – revidert trafikksikkerhetsplan og delutredning om sikker skolevei (ROS-analyse) blir ferdigstilt i løpet av 2007 og det må forventes at denne utløser en rekke ønskede tiltak.

Nasjonalpark ventes etablert i løpet av 2008 og i den forbindelse vurderes det avgjørende viktig å komme videre med et prosjekt for å utvikle et besøkssenter, jfr. foreslått tiltak samt bevilgninger fra staten og fylkeskommunen. Parken sammen med et velfungerende besøkssenter vil være et "fyrtårn" mht. å utvikle kommunen som et grønt og miljøbasert reiselivsmål. Ringvirkningene for utvikling av vårt reiseliv (overnatting, servering og opplevelser) er betydelige – ikke minst mulighetene for forlengelse av besøkssesongen.

6.2 Økonomisk ramme Seksjon Miljø og teknikk

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Seksjon Miljø og teknikk	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	11 233	10 400	10 506	10 821	11 146	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011		10 400	10 000	10 406	10 358	11 458
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i seksjonssjefens prioriterte rekkefølge:						
1. Styrket renholdstjeneste			321	341	341	341
2. Styrket håndverkertjeneste			170	200	200	200
3. Prosjektarbeid/-deltakelse 1)			200	100	70	70
4. Kommunal egenplanlegging havner-tettsteder			200	200	200	200
5. Samarbeid med Oslofjordens friluftsråd om drift og vedlikehold av friluftsområder 2)			50	50	50	50
6. Miljøstatusrapportering			100	50	50	50
7. Økt vedlikehold Hvalerhallen			125	125	125	125
8. Kyststi-prosjekt			50	50	50	50
9. Etablering av Team Næring			300	300	300	300
10. Etablering av Team Beredskap			50	75	75	75
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011		6 250	6 181	450	2 500	200
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i seksjonssjefens prioriterte rekkefølge: Jfr. beskrivelser under de enkelte virksomheter						

- 1) Gjelder prosjekt nasjonalparksenter, Crest – prosjekt og prosjekt – kartlegging av marine naturtyper, jfr. beskrivelser i vedlegg.
- 2) Det ble i år inngått et samarbeid med OF om drift og vedlikehold av friluftsområder, med forutsetning om at samarbeidet videreføres. Aktiviteter kan variere men er til dels bundet, som f.eks bidrag til veivedlikehold - RV 108-Rødshue (kunstparken/friluftsområder), parkeringsplass i tilknytning til friluftsområde på Spjær.

Bemanningen i seksjonen består i 2007 av 46,16 årsverk fordelt på 50 ansatte, etter at det er inngått samarbeidsavtale med Fredrikstad kommune om overføring av brann- og feiervesenet. Bemanningen vil i 2008 øke med 3 årsverk slik at seksjonen vil i 2008 bestå av 49,16 årsverk fordelt på 53 ansatte.

Kommentarer til tabellen fremgår under de enkelte virksomheter

Rammene som kommunestyret vedtar er bindende for seksjonen og utvalget for miljø og teknikk (UMT) mens rammene som UMT vedtar er bindende for virksomhetene. Innenfor rammene har seksjonen og virksomhetene plikt til å bruke ressursene på en slik måte at det tas størst mulig hensyn til publikum og brukere. Seksjonen og virksomhetene har også selv ansvaret for å gjennomføre reduksjoner i ressursbruken på en måte som er til minst mulig ulempe for brukere og innbyggere, når det er behov for korrektive tiltak som følge av at rammene ikke kan holdes.

6.2.1 Virksomhet Plan og miljø – ansvar 74100

(netto driftsramme i 1.000 kr) Plan og miljø	Regn 2006	Bud 2007	Bud 2008	Bud 2009	Bud 2010	Bud 2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	1 632	968	1 232	1 232		
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			950	950	950	950
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
1. Oppdatering av bygn.basen i GAB/matrikkel			200			
2. Kommunal egenplanlegging - havner og tettsteder (200 000 pr plan)			200	200	200	200
3. Kyststi-prosjekt			50	50	50	50
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Bemanningen i virksomheten besto i 2007 av 9,8 årsverk fordelt på 10 ansatte. Nettorammen for virksomheten Plan og miljø tilsier et skjerpet fokus på de fullfinansierte, gebyrbelagte tjenestene.

Gebyrene må justeres vesentlig mer enn den generelle prisstigningen pga enda tydeligere fokus på selvkostprinsippet sammen med kostnadsvekst (lønns- og overheadkostnader). Gebyrregulativet må igjen gjennomgås med hensyn til realistisk tidsforbruk og timepris må kalkuleres på nytt. I 2007 har det vært vakanser på grunn av rekrutteringssituasjonen blant den typen medarbeidere som er kvalifisert til disse stillingene, og lønnskostnadene for stillingene har øket. På grunn av vakansen har det vært vanskelig å opprettholde produksjonen og dermed også gebyrinntektene på byggesak, jfr. 2. tertialrapport.

I 2006 og 2007 var det avsatt midler til kommuneplan (200 000,-) registrering av ubebygde hyttetomter (250 000,-), oppfølging av ulovligheter i strandsonen (50 000,-) og regulering av g/s-veg mellom Utgårdskilen - Bratte Bakke. Det meste av dette er ubrukt foreløpig, og oppgavene må løses i 2008. Ubrukte midler overføres disposisjonsfond i 2007 og tilsvarende beløp dekkes med bruk av disposisjonsfond i 2008.

Kommentarer til ønskede driftstiltak utenfor rammen:

1. Oppdatering av bygningsbasen i GAB/matrikkelen? Ca. 200 000,-
2. Kommunal egenplanlegging - havner og tettsteder ca. 200 000,- pr.plan
3. Kyststi-prosjekt; Første fase av et interreg-prosjekt er avsluttet og det er etablert en etappe kyststi på Kirkeøy. Aktiviteten planlegges videreført gjennom et nytt prosjekt og etablering av kyststi også på de andre øyene. Overordnet prosjekt (Nave Nortrail) har som mål å gjennomføre kyststier i alle nordsjølandene

6.2.2 Virksomhet Vann, avløp og eiendom – ansvar 74200

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Vann, avløp og eiendom	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	782	811	811	811	811	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011		811	500	500	500	500
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge: 1. Driftsansvaret for Kornmagasinet foreslås overført til virksomhet kultur etter ønske fra virksomheten selv.			-78	-78	-78	-78
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011			3 250	450	2 500	200
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge: 1. Innløsning av festetomter 2. Brannsikring Kornmagasinet 3. Salg av eiendommer			2 000 350 ?			

Bemanningen i virksomheten besto i 2007 av 9 årsverk fordelt på 9 ansatte. Dette vil i løpet av 2008 øke med 1 hel stilling til vann og avløp slik at antall årsverk i løpet av året vil bli 10 fordelt på 10 ansatte.

Virksomheten omfatter tjenesteområdene:

- administrasjon og samferdsel
- vann og avløp (VA)
- bygg-og eiendomsforvaltning.

I tillegg ivaretar virksomheten byggherrerollen for Hvaler kommune

Vann og kloakkavgifter:

På grunn av stor etterspørsel etter sanitærabonnement, har inntektene fra engangsavgiftene vært høyere enn budsjettert de siste årene, med det resultat at et betydelig overskuddet er satt av på driftsfond. Deler av denne fondsavsetningen foreslås over en 5-årsperiode å bli tilbakeført til driften i form av reduserte avgifter. Gjennomsnittlig avgiftsreduksjon fra 2007 til 2008 er beregnet til ca 4 %.

For ytterligere detaljer vedr. disse resonnementene henvises til evaluering av VA-prosjektet som legges frem som egen sak for kommunestyret.

Kornmagasinet:

Driftsansvaret for Kornmagasinet foreslås overført til virksomhet kultur etter ønske fra virksomheten selv. Kultur v/biblioteket er en av de viktigste brukerne av bygget. De mener selv at de ved sin tilstedeværelse og ved utvidede aktiviteter vil kunne kreere økte inntekter og de vil kunne skape driftsmessige gevinster ved mer aktiv bruk av bygget.

Kommentarer til ønskede investeringstiltak innenfor rammen:

1. Vannforsyningskapasiteten til Kirkøy har de siste de siste to somrene vært for liten. Det dårlige sommerværet var i juli et kjærkommet bidrag til å slippe rasjoneringstiltak. For å bedre denne situasjonen er det innhentet ekstern kompetanse for å finne de mest kostnadseffektive tiltakene for å bedre forsyningssituasjonen i fremtiden. Man antar at en ekstra rørledning fra Sydengen til Rød vil kunne bøte på denne akutte situasjonen. Detaljert planlegging pågår.
Kostnadsestimat: 2,5 mil kr.
2. Sanering av kloakkledning i Stenlia skulle vært igangsatt våren 2007. Prosjektet ble utsatt i påvente av ny vei til Rove. Den er nå realisert. Byggestart november 2007. Prisstigning mv gir et behov for tilleggsbevilgning på kr. 300.000 kr.
3. Trafikksikkerhetsarbeid ble prioritert i siste økonomiplan. Arbeidene med trafikksikkerhetsplan (omhandler også transport av skolebarn i tunnel) er igangsatt. Til mindre oppfølgingstiltak i kjølvannet av denne, ble det i forrige økonomiplan avsatt 200.000 kr pr. år. Foreslår at dette også gjelder for året 2011.
4. To tjenestebiler ved rådhuset er i perioder i underkant av behovet. Dersom man fortsatt skal ha bare to biler, er det viktig at disse er funksjonelle og driftsikre. Investeringen foreslås øket fra 200.000 – 250.000 pr bil.

Tiltak 1 og 2 er innenfor selvkostområdene for vann og avløp. Avskrivningstiden for de to foreslåtte tiltak er 40 år. Dersom låneopptak gjøres i forhold til dette, vil ikke investeringene påvirke kommunens øvrige økonomi.

Kommentarer til ønskede investeringstiltak utenfor rammen:

1. Administrasjonen vil rydde opp i noen uklare festeforhold, og i den forbindelse løse inn noe festegrunn, bl.a i området Hauge BH/Åttekant skole. Da slike forhold er gjenstand for forhandlinger, er det ikke ønske om å spesifisere ytterligere, men derimot be om at administrasjonens forhandlinger forelegges formannskapet for endelig godkjenning. 2 mil. avsettes til dette formål.
2. Til ombygging i Kornmagasinets 1. etasje, ble det i 2007-budsjettet vedtatt å bruke 1,6 mil kr for å imøtekomme allmenntilgjort behov for området i nærheten av torget/gjesteavna. Funksjoner som er tenkt lagt inn her er; toaletter, dusjer, vaskeautomater samt mulighet for annen utleie. Forprosjektering samt branninspeksjon har imidlertid avdekket behov for å brannsikre hele bygget i form av sprinkling. For å imøtekomme dette kravet foreslås en tilleggsbevilgning på 350.000 kr
3. Virksomheten har hatt som oppdrag å fremskaffe en bedre dokumentert oversikt over kommunens eiendomsmasse. Arbeidet med å bygge opp ny database pågår, og det skal etter hvert bli lettere å ta ut rapporter over potensielle salgsobjekter. Eiendomsforvaltningen vil bli lagt fram som egen sak for kommunestyret i 2008. Dette vil evt. kunne danne grunnlag en plan for avhending og/eller nye eiendoms investeringer.

6.2.3 Virksomhet Teknisk drift – ansvar 74300

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Teknisk drift	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	5 340	5 802	5 802	5 802	5 802	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			6 700	6 700	6 700	6 700
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
1. Styrke bemanningen innen renovasjon			785	785	785	785
2. Styrket renholdstjeneste			341	341	341	341
3. Styrket håndverkertjeneste			200	200	200	200
4. Økt vedlikehold Hvalerhallen			125	125	125	125
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011			0			
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:			6 957			
1. Omgjøringsrenovasjonsordning						
2. Slam- og spylebil			1 250			
3. Redskapsbærer for veier og plasser			1 250			
4. Ekstraordinært vedlikehold			600			
5. Ombygning til brannstasjon, Sandbakken			320			

Bemanningen i virksomheten besto i 2007 av 23,76 årsverk fordelt på 27 ansatte. Dette vil i 2008 øke med 2 hele stillinger innen renovasjon, slik at antall årsverk blir 25,76 fordelt på 29 ansatte.

Virksomhetens arbeidsoppgaver består av renovasjon, septik, veier og plasser, parkering, grøntanlegg og torg, renhold og bygningsvedlikehold.

Renovasjon

Investeringer og driftskostnader innen renovasjon er selvfinansierende og er dermed finansiert gjennom gebyrer.

Politisk ønske om et større evalueringsprosjekt for renovasjonstjenesten er satt i gang etter at vi fikk økt bemanningen med en avdelingsleder fra 4. juli 2007. Prosjektet har som mål og vurdere dagens renovasjonsordning med avfallscontainere opp mot egne avfallsdunker ved husene, samtidig som en ønsker økt grad av kildesortering, begrenning i feillevering ved containerplassene, og ikke minst å bedre arbeidsforholdet til de ansatte.

Arbeid med å skaffe grunnlag for vurderinger pågår. Det er blant annet sendt ut spørreundersøkelse til 78 næringsdrivende, 500 hytteeiere og 500 fastboende. Svar fra disse vil være noen av hovedfaktorene i forbindelse med vurdering av tiltak. Målet er å kunne fremlegge en sak til politisk behandling ved årsskiftet.

Det påpekes at forslag til investeringer i budsjettet er avhengig av prosjektets fremdrift.

Forslag til investeringer er basert på hva som sees på som en mulig løsning pr dags dato. Evaluering av spørreundersøkelsene vil kunne påvirke forslaget til investeringer. Selv om det ikke skulle bli vedtatt å endre på dagens renovasjonsordning vil det være behov noen av investeringene for å kunne håndtere en stadig økende avfallsmengde.

Budsjettforslaget vil for 2008 medføre ca 8% økning av gebyret fra fjoråret. Foreslått investeringsbehov gir utslag i 2009 med ytterligere 5% økning utover prisstigningen.

Kommentarer til ønskede driftstiltak utenfor rammen:

1. Selv om det ikke skulle bli vedtatt å endre på dagens renovasjonsordning vil det være behov for økt bemanning blant annet på grunn av økte avfallsmengder. Dagens bemanning er for liten og medfører derfor mye overtidsbruk.
2. Renholdsfunksjonen har vært underbudsjettet de senere årene, med behov for interne overføringer fra andre tjenesteområder. I 2006 økte bygningsmassen på Floren skole og Brekke barnehage, sammen med utvidet bruk av Hvalerhallen har dette ført til et økt renholdsbehov og økte renholdskostnad på til sammen kr. 321.000,-. Av det økte kostnadsbehovet fikk virksomheten kun økt rammen med kr.150.000,- for budsjettet i 2007, noe som har medført en reduisering av vaskefrekvenser sett i forhold til tidligere.
3. Areal og tjenesteutvidelsen som beskrevet under pkt. 1 gjør seg tilsvarende gjeldende for håndverkertjenesten. Tjenesteutvidelsen representerer en merkostnad på kr. 200 000,-. Dersom det ikke bevilges mer til vedlikehold, ved at rammen økes, vil dette over tid få store konsekvenser for vedlikeholdet av all kommunal bygningsmasse.
4. Hvalerhallen som nå er 7 år gammel trenger nå mer midler til vedlikehold, dette forsterkes av mer aktivitet og bruk, bl.a. som følge av ungdomsskolen. Teknisk drift ber om at vedlikeholdet økes med kr. 125.000,-/år.

Kommentarer til ønskede investeringstiltak utenfor rammen:

1. Omlegging av renovasjonsordningen krever en del investeringer i nytt utstyr, både bil, henger, løfteutstyr, avfallsbeholdere og en del containere, totalt beregnet til kr 6 957 000,- inkl mva.
2. Utskifting til Slam-/spyleaggregat. Kostnadsberegnet til kr.1.250.000,-.
3. Redskapsbærer for kommunale veier og plasser. Kostnadsberegnet til kr.1.250.000,- eks. mva.
4. Ekstraordinært Veivedlikehold som ble vedtatt i budsjettet for 2007 og for hele planperioden. Kostnadsberegnet til kr.600.000,-.
5. Ombygging til "ny" Brannstasjon på Sandbakken. Kostnadsberegnet til kr.320.000,- inkl. mva.

6.2.4 Virksomhet Havn – ansvar 74400

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Havn	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010		32	32	32	32	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011		32	0	0	0	0
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011			3 031			
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
1. Ny bryggefront Skjærhalden.			1 875			
2. Oppgradere Torget.			625			

Bemanningen i virksomheten besto i 2007 av 3,6 årsverk fordelt på 4 ansatte. Dette vil i 2008 være uforandret.

Skjærgårdstjenesten har i 2007 hatt fokus på å redusere mengden med renovasjon. Det satses på mer tilrettelegging for friluftsliv i de områdene som Skjærgårdstjenesten har ansvar for.

For Virksomhet havn har det vært fokus på å få inngått kontrakter med leietakere ved kommunale brygger. Vi har nådd målsettingen for 2007 om å øke innbetalingen fra ca kr 150 000 i 2006 til kr 700 000 i 2007. Dette arbeidet videreføres og i 2008 forventes en inntekt fra utleie av kommunale brygger og havner på kr 1 200 000. I 2008 vil det bli satt fokus på å utvikle en strategisk plan for de kommunale eiendommer som Virksomhet havn har ansvar for.

Kommentarer til ønskede investeringstiltak innenfor rammen:

De fleste av tiltakene vil finansieres ved lån som betjenes i sin helhet ved utleie. Dette gjelder for alle tiltak ovenfor med unntak av Fartsskilt, Kroksand ny badestrand.

Torget og ny havnefront i Skjærhalden vil bli lånefinansiert og her vil deler av lånet bli betjent ved leieinntekter.

- 1 Kommunestyret vedtok i sak å innføre fartsbegrensninger i enkelte områder. Kommunen må selv bære kostnadene med skilting.
- 2 Utbyggingen på Lauer vil bestå av to prosjekter. Det ene er ny anløpsbrygge for ferge og rutebåt. Den andre er ny brygge langs kommunens bygg som brukes som verksted og lager for Skjærgårdstjenesten. Det var satt kr 620 000 til dette i 2007.
- 3 I 2007 var det avsatt kr 150 000 til vann og strøm til båtene i ytre del av Utgårdskilen ved moloen. Dette ønsker vi å gjennomføre i 2008 sammen med en utvidelse av prosjektet med tilrettelegging for mindre fiskefartøy.
- 4 Det bygges en ny brygge mellom Schrambua og Taxibrygga. Denne skal erstatte de to båtpassen som eier av Schrambua har utenfor egen brygge. Disse ligger i et området som er regulert til trafikkområde i sjø og det er ikke forsvarlig i forhold til båttrafikken at disse opprettholdes.
- 5 Det er i dag en eksisterende småbåtbrygge langs fergeleiets vestsida ved Skipstadsand. Denne leies i hovedsakelig ut til hytteboere på Kjerringholmen. De betalte innskudd i sin tid for å få bygge brygga. Den er nå moden for totalrenovering.
- 6 Denne brygga skal gi plass for båter som har rettigheter utenfor Kroksand. Det er startet et samarbeid med eier av naboeiendommen som skal bygge ut den delen som er på hennes eiendom. Vi forsøker å få til et samarbeid om felles utforming og gjennomføring.

Kommentarer til ønskede investeringstiltak utenfor rammen:

- 1 Ny bryggefront fra fergeleiet til eiendommen til Syversen skal oppføres sammen med Cardio og eventuelt Sjøbua.
- 2 Det er behov for å oppgradere torget i Skjærhalden. Av nødvendige arbeider er: strøm, drenering, vann/avløp og grøntanlegg. Den eksisterende kummen under torget fungerer ikke.

6.2.5 Virksomhet Brann og feier – ansvar 74500

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Brann og feier	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010		1 797	1 797	1 797	1 797	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			1 850	1 850	1 850	1 850
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						
Foreslått investeringsramme øk.plan 2008-2011						
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i virksomhetsleders prioriterte rekkefølge:						

Det ble pr. 01.04.07 inngått en samarbeidsavtale med Fredrikstad brannvesen, om overføring av Hvaler brann og feiervesen til Fredrikstad. Avtalen for -07 er basert på en kostnadsramme på 1 750. Som det har vist seg også tidligere år har det vært etterslep mht utgifter, slik at tjenesten har hatt merforbruk i forhold til budsjett. I 2007 viser det seg at beløp som skulle vært belastet i -06 også gir et merforbruk i -07.

Brannsjefen har utarbeidet et budsjettforslag for 2008 på kr. 2 090 000, gitt en videreføring av dagens omfang og tjenestenivå. Seksjonssjefen foreslår å anbefale en samlet ramme på kr. 2 000 000, slik at også brannfunksjonen bidrar noe til det samlede innsparingskravet, som seksjonen står ovenfor.

Brannsjefen har også varslet om økte kostnader i 2009 og 2010 grunnet bl.a nytt nasjonalt digitalt samband og økte kostnader til dagens alarmsentral (AMK).

For å møte kommende utfordringer og vurdere muligheter for reduserte kostnader (jfr. Agendarapporten, som viser høye kostnader til tjenesten på Hvaler) vil det tidlig i -08 bli startet en evaluering av tjenesten og organiseringen.

Erfaringene så lang med samarbeidet har vært gode – sårbarheten i tjenesteområdet er redusert og kvaliteten bedret, særlig mht. forebyggende brannvern.

6.3 Hvor vil vi og hvordan kommer vi dit?

I tillegg til å videreføre økonomi-, medarbeider- og brukerfokus i tråd med BMS (balansert målstyring) vil vi ha fokus på de aktiviteter, tiltak og investeringer som er beskrevet ovenfor.

Vi vil også:

- Rullere kommuneplanen med stor grad av medvirkning fra brukere, politikere og virksomheter
- Delta aktivt i eksisterende og nye utviklingsprosjekter
- Jobbe videre med prosjektet rundt Nasjonalparken og nasjonalparksenter
- Ta stilling til, og eventuelt gjennomføre samarbeide med Fredrikstad kommune om geodata/oppmåling
- Arbeide videre for at elektronisk byggesak - Prosjekt Byggsøk - blir tatt i bruk som et effektiviserende verktøy innenfor byggesaksbehandling.
- Følge opp HMS-arbeidet og iverksette tiltak for å redusere sykefraværet.
- Gjennomføre en vurdering av hva kommunen bør prioritere i forhold til næringsutvikling og hvordan kommunen bør organisere dette arbeidet i Team næringsutvikling.
- Fastsette rutiner og opplegg for å sikre fungeringen av beredskapsarbeidet i Team Beredskap.
- Levere en utredning om hvordan vi best kan organisere "eiendomsdriften" og "byggherrefunksjonen".
- Levere en utredning/evaluering av rutinene i forbindelse med inngåelse av avtaler med "sameier" om utbygging av vann- og avløp, samt om rutinene for fakturering.
- Levere en utredning/evaluering av vilkår som stilles i dispensasjonssaker.
- Legge til rette for et godt trafikkikkerhetsarbeid.

Figur 4. Målekart for Miljø og teknikk

Fokus-områder	Mål	Måleindikatorer(M)	Målemetode	Resultatmål		
				Mål	ønsket	nedre
Brukere tjenester	B1 God informasjon/kommunikasjon	B1.1 Antall virksomheter som har serviceerklæringer	B1.1 Telle antall serviceerklæringer	B1.1	2	1
	B3 Brukermedvirkning	B3.2 Dialogmøter	B3.2 Telle antall gjennomførte møter	B3.2	3	2
		B3.3 Medvirkning i planprosessen ved folkemøter/informasjonsmøter	B3.3 Telle antall gjennomførte møter	B3.3	10	5
		B3.4 Forhåndssamtaler	B3.4 Telle andel av saksmengde	B3.4	50%	30%

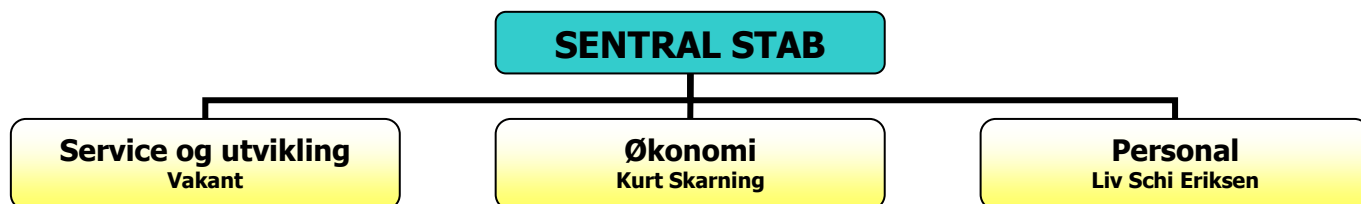
Av målekartet ser vi at seksjonen har satt seg ambisiøse mål:

- Arbeidet med å utarbeide service erklæringer igangsettes i virksomhetene.
- Det er utarbeidet en ny måleindikatorer under målet om brukermedvirkning (B3).
- Utstrakt bruk av forhåndssamtaler/-konferanser i plan- og byggesaksbehandlingen.

For fokusområdet medarbeidere/organisasjon er det laget handlingsplaner for oppfølging. Resultatene fra undersøkelsen var i grove trekk oppløftene for alle tjenesteområdene, selv om det er viktige forbedringspunkter.

7 Sentral stab

Sentral stab er organisert som en enhet med tre faglige ledere; service- og utviklingssjef, personalsjef og økonomisjef. De utgjør et lederteam som sammen har den daglige ledelsen av rådmannens stab. Sjef for service og utvikling samordner arbeidet, og har direkte lederansvar for 10 medarbeidere, herunder 1 lærling.

7.1 Hovedendringer fra 2007 til 2008:

- Det legges frem et budsjett i balanse for neste år, og det er ført opp 1 tiltak utenfor rammen. Budsjettrammen for 2008 var i utgangspunktet ikke tilstrekkelig for å dekke økte lønnskostnader, derfor er enkelte driftsposter og variable lønnskostnader redusert. Det er ikke økonomiske rammer for å videreføre samme bemanning som i 2007, derfor er stilling som service- og utviklingssjef ført opp som tiltak utenfor rammen.
- Hvaler menighetsråd fremmer nå forslag om at kommunalt tilskudd økes til kr. 2 070 000,- for 2008. For 2007 foreslo rådmannen et tilskudd på 1 890 000,-, mens kommunestyret økte dette med 50 000,- i budsjettvedtaket. I tillegg fikk menigheten økt rammen sin med ytterligere 50 000,- ved fordeling av overskudd fra regnskapsåret 2006. Menigheten har hatt slik utvikling av det kommunale tilskuddet:

Økonomisk utvikling siste 3. år - tilskudd til Menigheten:

	2005	2006	2007	2008
Budsjettvedtak:	1 716	1 824	1 940	2 070
% vis utvikling		6,3	6,4	6,7
Rådmannens forslag:	1 716	1 824	1 890	1 990
% vis utvikling		6,3	3,6	5,3

Agendas forslag til innsparing antydnet en reduksjon på 0,5 mill for Sentral stab og dette var begrunnet med at kirkelige formål kunne ha innsparingsmuligheter i forhold til sammenlignbare kommuner. Stabens rammer er på denne bakgrunn redusert og ved at man har vakanse i stilling har man valgt å ikke videreføre denne istedenfor å foreslå hele innsparing innenfor kirkelige formål.

- Kontrollutvalget i Hvaler har i møte den 06.06.2007 i sak 07/25 behandlet "Forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet for 2008". I forslaget ligger det inne en økning på 0,1% (25,- kr) for kontrollutvalget (KU), 5,2% (8 700,- kr) økning for kjøp av sekretariattjenester (ØKUS) og 23,3% (138.000,- kr) for kjøp av revisjonstjenester (ØKR). Økningen i revisjonstjenester er begrunnet med en økning i timetallet på 200 revisjonstimer, hhv 100 timer på forvaltningsrevisjon og 100 revisjonstimer på regnskapsrevisjon, samlet ressursbruk øker dermed fra 1.000 til 1.200 timer for revisjonsoppdrag. Rådmannen foreslår at rammen for ressurser til revisjonsoppdrag (ØKR) økes med 4 % (22.000,- kr) og anmoder Østfold kommunerevisjon IKS sitt representantskap å vedta sitt budsjett for 2008 innen slike rammer. Man vil be revisjonen om et møte for å diskutere nødvendig ressursbruk for kommunens normale behov for revisjonstjenester.
- Sentral stab spiller en viktig rolle for kommunens samlede og overordnede arbeid med utredninger, utviklings- og forbedringsarbeid. Herunder også i forhold til gjennomføringen av det såkalte VIFOSS-programmet (VI FOandrer oSS). Med reduserte rammer og redusert bemanning vil sentral stab ikke kunne bidra på samme måte som tidligere som pådriver i utviklings- og forbedringsarbeidet. Foran i kapittel 3 kommenteres dette nærmere.

7.2 Økonomisk ramme Virksomhet Sentral stab

(netto driftsramme i 1.000 kr)	Regn	Bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Sentral stab	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vedtatt driftsramme øk.plan 2007-2010	13 807	15 433	15 845	16 320	16 810	
Vedtatt driftsramme øk.plan 2008-2011			14 970	14 238	14 269	15 277
Ønskede driftstiltak utenfor foreslått ramme, i seksjonssjefens prioriterte rekkefølge:						
1. Stilling som service- og utviklingssjef			500	650		
Vedtatt investeringsramme øk.plan 2008-2011			3 290	3 780	500	200
Ønskede investeringstiltak utenfor foreslått ramme, i seksjonssjefens prioriterte rekkefølge:						

Bemanningen besto i 2007 av 13 årsverk fordelt på 14 ansatte inkludert hovedtillitsvalgt. Dette vil reduseres med 1 årsverk og 1 ansatt i 2008.

Kommentarer til ønskede driftstiltak utenfor rammen:

- Videreføre stilling som service- og utviklingssjef for å ha kompetanse og kapasitet til å drive og følge opp kommunens arbeid med utviklingsarbeid.

Kommentarer til ønskede investeringstiltak innenfor rammen:

- Investeringsforslaget fra Hvaler menighetsråd er basert på et kostnadsoverslag på kr. 290 000.- for kalkslamming og tjæring av yttervegger, samt innvendig rensing av kalkvegger ved Kirkøy kirke. Se for øvrig vedlagt budsjettforslag fra Hvaler menighetsråd.

7.3 Hvor vil vi og hvordan kommer vi dit?

Det gjennomgående målekartet for Hvaler kommune slik dette er beskrevet tidligere i dette dokumentet i kapittel 3.1, figur 3.1.1. inneholder enkelte forslag til endringer som er foreslått av staben. I det spesifikke målekartet for staben, er målene og måleindikatorerne som er presentert i Hvaler kommunes gjennomgående målekart diskutert. Det foreslås følgende spesifikke målkart for staben:

Figur 5. Målekart for Sentral stab.

Fokus-områder	Mål	Måleindikatorer(M)	Målemetode	Resultatmål		
				Mål	ønsket	nedre
Brukere tjenester	B1 God informasjon Kommunikasjon	B1 Politiske protokoller er publisert på kommunens nettsted innen 2 virkedager	Sjekk www.hvaler.kommune.no	B1.4	KS; FS UKPT; UMT 100%	KS; FS UKPT; UMT 80%
	B2 Gode tjenester	B2.3 At det er overlapping på Områdene	Sjekk oversikt over oppgaver/ansvar	B2.3	Alle områder	Alle områder
Medarbeidere organisasjon	M2 Effektiv organisasjon	M2.3 Interne retningslinjer om bruk av telefon og kalender blir fulgt	Månedlig telling i rapport til RÅLE	M2.3	Alle brukere	Alle faste e-postbrukere
		M2.4 Beste praksis konseptet er i bruk	Telle antallet	M2.4	5 nye områder	3 nye områder
		M2.5 At det er letteste og oversiktlige saksfremstillinger	Spørreundersøkelse politikere (fra skala 1-6)	M2.5	5	4

Av målekartet ser vi at staben har lagt inn to nye måleindikatorer under målet om effektiv organisasjon.